XIII. évfolyam. Székelyudvarhelytt, 1910. október 16. 43. szám.

UDVARHELYI HIRADÓ

UDVARHELYMEGYE FÜGGETLEN POLITIKAI LAPJA.

Az „Udvarhelymegyei Jegyzői-Egylet" hivatalos közlönye.
Előfizetési árak:
egész évre 8 kor. fél evre 4 kor. negyed évre 2 korona.
Egy szám ára 16 fil. — Tanitóknak egész évre 6 korona

Felelős szerkesztő: Becsek Aladár.

Hirdetések a legolcsóbban számittatnak. Nyilttér sora 50 fillér. Megjelen hetenként egyszer, 6—8 oldalon vasárnap
A hirdetés és nyilttér dija előre fizetendő.
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Becsek D. Fia könyvnyomda

Az argentiniai hus s a nagykalap.

Székelyudvarhely, okt 15.

Udvarhelyvármegye közgyülésében az alispáni jelentéssel kapcsolatosan Ugron Zoltán országgyülési képviselő azt az inditványt tette, hogy a vármegye közönsége irjon fel a képviselőházhoz, miszerint az, az argentiniai, ugyszintén a keleti husbehozatal megakadályozása végett minden lehetőt megtegyen. Az inditvány — abban lelte indokát, hogy a jelenlegi husárak távolról sincsenek arányban azzal a luxusssal, melyet manapság a középosztály kifejt.

Az inditvány, melyet belekapcsolni az alispáni jelentésbe nem lehetett, minden bizársága mellett olyan jelenséget érint, mely mellett szónélkül elhaladni nem lehet.

Igazsága van Ugron Zoltánnak abban, hogy nem elég az, ha a gazda megmunkálja a fekete rögöt, elveti az aczélos buzát, s az isten kegyelme áldásos esztendőt ad, nem elég az, ha a gazda féltőgondossággal felneveli jószágát. Igaza van, mert az uristen kegyelme még sem elég ahhoz, hogy a gazda anyagilag fejlődhessék, boldoguljon. Nem elég, mert a boldogság alapfeltétele az, hogy annak a mezőgazdasági terménynek — ára legyen. És ez aztán az, a pont, a hol a gazda érdeke, — a mostani közvetitő kereskedelem folytán, — ütközik a fogyasztó érdekével, ütközik a várost lakó hivitalból vagy ipara után élő közönségével.

Mert komoly és súlyos aggodalom nehezedik erre a közönségre. Az amugy is nehéz életet még sulyosabbá tette az élelmi piacz megdrágulása. Körülbelül 70—100 százalékkal lett drágább a piacz, nehezebb a megélhetés, a mi azt jelenti, hogy ugyanannak a háztartásnak az ellátására átlag 70—100 százalékkal több kell mint kellett az elmult években. A kereseti viszonyok pedig nemcsak nem javultak, hanem rosszabbak lettek. A kereskedelem és ipar nem heverte még ki az elmult esztendők közgazdasági pangását, sőt a jelenlegi nyomása végzetes veszedelemmel fenyeget, mirél a kormány is most tudomást vett.

A drágaság már régi keletü veszedelem. A rossz és jó esztendők pusztán csekélyke előre vagy visszaugrásokat jelentenek, szemben azzal a szabálylyal, hogy az életszükségleteket kielégiteni következetesen nehezebb. Ugyanazon megélhetési feltételek megszerzéscért mindinkább nagyobb munkát kell kifejteni, ami annyit tesz, hogy az élet a drágulás tendencziáját mutatja.

Nem szabad ámitanunk magunkat. Jóllehet a drágulás tendencziáját mesterséges beavatkozások is sulyosbitják, melyek egyes helyeken feleslegeet, más helyen szükséget teremtenek, tisztán a spekuláczió czéljaira; mégis kétségtelen, hogy a drágulás bizonyos fokozatban természetes következmény. A föld termésén mindig többen osztozunk s az összes terméskészletből mind többet von el a szaporodó emberek eleven vérraktára. Az a tan, hogy a létszükségleti feltételek nem szaporodnak arányosan az emberiség szaporulatával: érvényesülni kezd és fog megdönthetetlenül. Amit ugy kell érteni: hogy ha a földmivelést ugyanazon területen, ugyanazon eszközökkel és ugyanazon módon folyatnak, akkor csakhamar türhetetlenné válnék az élet drágasága és a nyomorgók száma egyre szaporodnék. S ez az irtózatos tan akkor lépne hatályba egész mesztelenségében, ha már nem lenne őstalaja és ha már a termelést fokozni képtelenek lennénk. Csakhogy szerencsére még nem adtuk ki kezünkből az utolsó kártyát.

Az élet drágulása tehát meglehetősen természetes jelenség s ez ellen csak ugy lehet megküzdeni, ha a természetre gyakorolt akcionkat teljesebbé és tökéletesebbé teendjük. A földmivelés s a mezőgazdasági termelés ma még csodálatosan tökéletlen. Már pedig ha a termelés rendszere és technikája itt nem tökéletesbül, akkor a drágaság azon a vonalon válik végzetessé, ahol az az élethez való jogot támadja meg és unokáink majd üres gyomorral röpködhetnek a kormányozható léghajón.

Igen sokat tehetük azonban a termelés mai szinvonalán is a drágaság csökkenésére ott, ahol a drágaság mesterséges következmény. A drágaság mesterséges okai közöt legelső a védvám, második a közvetités. Ez is, az is drágitja az életet a fogyasztók sérelmére, hanem hát e két sérelem között jelentékeny a különbség.

A közvetités hibás és káros szervezetének gyökeres átalakitása természetesen évek munkája. Azt máról holnapra megoldani nem lehet. A

Székely nyelvészet.

— Irta *Fülei Sz Lajos.* —

A nyelv legdrágább nemzeti kincsünk. Azért volt és van annyi ellensége mindenütt a hazában A nemzetiségek — köztük még azok is, kik az állam kenyerét eszik — ahol és mikor tehetik, nyelvünket leszólják, megvetik, sőt izgatnak ellene. Marosujváron a nyolczvanas években jótékonyczélu hangversenyt rendeztünk. Egyik főbb hivatalnok (P. számtanácsos) a leányát a közremüködéstől eltiltotta — csupán a magyarok elleni gyülöletből. Ebben az időtájban történt az is, hogy Balázsfalván hetivásárkor a szomszéd falvak magyar birtokosai és az uradalmak tisztjei összejöttek egy vendéglőben, a hol a mulatozó román papok és tanárok odaszóltak:

— Miféle barbár nyelven beszélnek az urak?

A „csattanós" válasz természetesen nem maradt el. Következményei is voltak a dolognak.

Éppen a napokban itélték el, már másodizben, Vlád Aurél orsz. képviselő nejét, ki esztelen dühében a magyarság és az iskolák ellen izgatott. Botrányos viselkedéséről sok szó esett a hirlapokban is. Az ilyen nő önként lemond arról a tiszteletről, melyre egy müvelt nő méltán igényt tarthat. Bizonyos, hogy ez az asszony „szép kis fehérnép" lehet... Nem mondom, csak gondolom, mint az egyszerü örmény, hogy miféle klasszisba lehetne sorozni...

A tót atyafiak is szépen kimutatták a foguk fehérét. Bebizonyitották hogy bármely nyelvet szivesen megtanulnak, ha nem magyar. Ekletáns példát hozhatok fel. A legutóbbi képviselőválasztás idején *Zakopcse* (Dombelve) községben, a csaczai kerület e tisztán tótajku lakósu községben, Lévay Lajos báró munkapárti jelölt *magyar nyelven* programmbeszédet készült mondani. Azonban a hallgatóság köréből *angolul* felhangzott az a kérés, hogy a jelölt programmbeszédét mondja el angol nyelven. Lévay báró teljesitette a kérést és minekután félórán át angolul beszélt, előlépett egy tót választó és *angol nyelven köszönetet mondott* a programmbeszédért s biztositotta a község bizalmáról. A beszélgetés során aztán kitünt, hogy a község lakósainak több mint nyolczvan százaléka Amerikát járt ember s minthogy *magyarul nem tudnak*, hogy jelöltjük beszédét megérthessék, az angol nyelvhez folyamodtak, melyet Amerikában kitünően megtanultak. Igen, mert a „*muszáj*" ott állott a hátuk mögött, mig idehaza povedálnak a hogy nekik tetszik, mert igy is megvan a kenyerük és tót beszéddel megélhetnek akár a biróságnál is. Bezzeg Oroszországban — melyet kirgizek, vogulok, cseremiszek, tatárok, cserkeszek, finnek, németek, persák, törökök, lengyelek stb. laknak, egészen másképpen fejlődtek az állapotok. Igaz, hogy e népfajok között csak a *nyelvjárásban* van a különbség, de valamennyi orosz lett. Persze leginkább az orosz hadsereg egy nyelvüsége alapján.

Istenem, be másképpen lenne nálunk is, ha külön magyar hadsereghez juthatnánk! Vagy legalább a dualizmusnál fogva, a magyar nyelv is elfoglalhatná e téren az őt megillető helyet! Akkor a nemzetiségek is nagyobb sulyt fektetnének a magyar nyelv tanulására. A hadvezetőség is sokat nyerne, mivel a kiváló katonai erényekkel biró magyarság ifjusága nagyobb számmal keresné hivatásul a katonai pályát. Erőt, lelkesedést, kitartást vinne magával s megtöltené ezt a pályát igazi tartalommal, mint egykor a Hunyady ak hadseregét, melyben oláhok is harczoltak éppen ugy, mint a Rákóczi igazáért küzdő tótok.

Hajdan erős, hatalmas volt a magyar. Egész Európában irányadó nemzetként tekintették. Mégse jutott eszébe, hogy a területén lakó, vagy országába bevett népek nemzetisége ellen küzdjön. Ámde az idegen népfajok — a magyar nemzet önzetlen becsületességével visszaélve — nemcsak nyelvi és faji sajátosságukat tarthatták meg, — hanem valóságos ellenségeinkké lettek. Türelmünket legnagyobb türelmetlenséggel, lojális bánásmódunkat valóságos árulással fizetik vissza. Hirlapjaink nagyrésze kozmopolita. Megteremtette az ál- és vagy vadszociálizmust, melynek hordnokai a Jakabok, kik Bécsben piszkolják a nemzetet és a lázadó horvátoknak üdvözlő táviratot menesztenek.

És mi elnézzük, hogy az adott szabadsággal visszaélve, valóságos terrorizmussal dolgoznak, fenyegetnek, sztrájkolnak, a békés munkásokat megfenyegetik, megverik stb. és destruktiv sajtójukkal minden tekintélyt szidva, lejártatva fenekestől felforgatják a társadalmi rendet; lekicsinylik a magyar nemzeti hagyományokat, sőt megtagadják az Istent és a hazát egyaránt.

Kikaczag a világ, mikor mi a szabadság téves magyarázgatásával már a kozmopolitizmus hátáráig mentünk. Előbb-utóbb be kell látnunk, hogy a magyar hegemoniát — ha kell tüzzel-vassal is — fenn kell tartani, mikor látjuk, hogy a nemzetiségeknek adott minden eredményből aknamunkát csinálnak ellenünk. Észre kell vétetni velük, hogy Magyarországon csak „*magyar honpolgárok*" lehetnek. Ki vonakodik azzá lenni, tessék itthagyni bennünket...

A magyar nyelv kérdésében sok apró csetepaté merül fel a hitközségekben is. Nemrég olvastam, hogy a sárospataki orthodox hitközség tagjainak egyrésze augusztus 18-án, király születése napján, magyar szónoklatot akart mondatni az imaházban. A hitközség elöljárósága azonban nem teljesitette e kivánságot, mi miatt az illetők elhatározták, hogy

mai állapotokat azonban addig nem tudja elviselni a polgárság. Addig is meg kell tenni mindent a drágaság s a vele járó nyomor enyhitésére, a közönségnek az áruuzsorásoktól való megvédelmezésére. A mai intézmény keretén belül meg kell csinálni mindazt, amit lehet s meg kell szüntetni a visszaéléseket, amelyek a piaczot mesterségesen drágitják. A hatóságnak különösen három irányban kell az intézkedésekről gondoskodnia. Hogy a közönség a valódi viszonyoknak megfelelő normális áron kapjon kenyeret, hust és főzeléket.

A kenyérdrágaságnak, illetőleg a kenyér mesterséges megdrágitásának oka kétségtelen a gyenge termésü éveknek az eredménye. Azonban a kenyér és a liszt megdrágitása még sem áll arányban a termésárakkal, s annak kihasználása a kartelekre vezethető vissza, melyeket a malmok és a viszont eladók tul nagy ügyességgel kihasználnak a maguk javára.

A huskérdés megoldása elengedhetetlen kötelessége az illetékes tényezőknek, mert az utóbbi takarmány termés kiválósága mellett az árak mégis kerek 100%-kal emelkedtek. Ezt pedigben a piaczról élő közönség nem birja meg, mivel az ő fizetése ezen évtized alatt a legjobb esetben is 25%-al emelkedett. Tehát mindent egybevéve bizonyos mértékig igyekeznünk kell a husárak leszállitására. A husárak leszállitásának legtermészetesebb és egyik igen hatályos módja, hogy a husfogyasztási adókat egyszerüen eltörüljük Egy-két Dreadnought-hajóval kevesebb: a husfogyasztási adó eltörlését államháztartásunk meg sem érzi. Továbbá olcsóbbá lehet tenni a hust a szállitási és vágódijaknak s egyáltalán minden költségeknek leszállitásával, amelyek a hust az élőállatnak a termelőtől való megvételétől addig terhelik, amig az a mészárszékből a fogyasztóhoz jut.

Erőteljes, szigoru rendelkezésekre van szükség, hogy a közvetitő kereskedelem tulmagas, indokolatlan nyereségre való törekvéssel a husárakat föl ne verjék. Ennek módja: szigoru nyilvános ellenőrzés alá venni a husárak alakulását. Alapos és mélyreható orvoslását a helyzetnek azonban csakis egy mélyen átgondolt és tervszerüleg keresztül vitt állattenyésztési kormányzati programm alapján tartom lehetőnek. Nagy konczepczió alapján kell állattenyésztésünk gyors fejlődését előmozditani, a husfogyasztási adót eltörülni, a közbenső drágitó körülményeket eltüntetni, a husuzsorát erősen sujtani, az állatok forgalmát bent az országban előmozditani; a kivitelt pedig megnehezitení.

Igaza volt akkor is Ugron Zoltánnak, mikor beszédében a „nagy kalapra" czélzott. Mert igaz, hogy esztelenebbül költekező népe aligha van a világnak, mint mi vagyunk. Mindenki panaszkodik, a kis jövedelem és a drága élet miatt; a váltó paripája ragad benünket; az anyagi gondok nyomasztó sötétjében még a reménység mécsesét sem gyujthatjuk fel; apraja nagyja ennek az országnak a csődre megérett; tőkegyüjtő erőnk nincs, fizetési kedvünk és képességünk évről-évre sorvad. A szegényedésnek mindezen jelei kiadták már magukat mind a hideglelés. A nagyságos úr aktákat gyárt, hitelbe öltözködik; a nagyságos asszony nagy összköttetéseire büszke, vagy a toilettjeire, — a nagy kalapra. A flancz düh és párvenü-elökelőség kaczagtató bizonyitéka az, hogy olyan hölgyek is „nagy kalappal" szaladoznak az utczán, akiknek a férjük egy félhónapi fizetése alig elég arra.

Ebben mind igaza volt Ugron Zoltánnak, azonban ez mind nem elég indok, a husárak tulságos emelkedésére. Szentigaz, hogy a gazda társadalomra ráfér, hogy termányeit jól értékesitse; de hogy egy inséges helyzetnek rendkivüli nyereségét egyoldalnan és minden tekintet nélkül biztositsa magának, az nem lehet gazdapolitika. Kizártnak tartjuk, hogy a magyar gazdaközönség zöme mereven tiltakozzék mindennemü husbehozatal ellen s arra az álláspontra helyezkedjék, hogy a ki nem tudja a felsrófolt husárakat megfizetni, koplaljon vagy halljon éhen. Mert hiszen a mostani husinség még csak fokozódik, abban a mértékben, a mint a megcsappant állatállomány a horribilis árakon piaczra kerül s mivel nincs honnét pótolni, a husinség és husdrágaság elemi erővel tendál a szertelenségig.

Ime, ez a perspektivája a nyomorrá növelt gyomorkérdésnek. Itt már nincs helye bujkálásnak és politikai melléktekinteteknek. Ezzel a kérdéssel szembe kell nézni a kormánynak s eldönteni, hogy mit akar tenni. Akár a határ megnyitása Kelet felé, akár az argentinai husbehozatal, a fogyasztónak mindegy; csak hus legyen, még pedig olcsóbb hus. Aki okosabb, jobb és czélravezetőbb segitséget tud, elő a mentőeszmével, de gyorsan.

KRÓNIKÁS JEGYZETEK.

Székelyudvarhely, okt. 15.

Világhatalmi pozicziók.

Beállott a delegácziók munkája, környezve a világhatalomban való részvételünk diszes és költséges czifrázataival. Eddig is sejtettük, hogy sok-sok millió megszavazása kerül igénylés alá a delegácziók előtt. A közös költségvetés tételei azonban a sejtéseket is felülmulják, s maga nagyságában tárják fel azokat a követeléseket, a miket világhatalmi helyzetünkért a hadseregre és miegymásra kell fizetnünk. Hatszáz millión felüli összeg ez, a miből csak a boszniai annexióért való mozgositás költsége is külön 180 milliós részlet.

Ki kell izzadnunk, szó sincs róla, ezeket a rengeteg summákat, s a mellett azzal is számolnunk kell, hogy a hadsereg mostani külön költsége csak kezdetet jelent. Ha már egy mozgositás is 180 millióba kerül, ez azt jelenti, hogy a hadseregnek kellő felszereléséből ez a 180 millió hiányzott. A hiányt pedig pótolni kell, s jövőben sem lehet ilyen hiányokat megengedni, mert a hadseregnek örökké harczképesnek kell lennie. Igy kivánja ezt a világhatalmi pozicziók, a világbéke érdeke, stb. stb. Szóval folytatni kell a milliós áldozatokat.

Bizony szegény Magyarországnak sulyos megpróbáltatás ez a világhatalmi czifrálkodás. Ha azonban a kényszerüség ezuttal bele is visz az áldozathozatalba, legalább a jövendőnkre nézve elő kellene

---

elszakadnak az orthodox hitközségtől és kérni fogjak, hogy neolog hitközséget alapithassanak. Annyi bizonyos, hogy nálunk leginkább az orthodox-ok tartják fenn a német nyelv uralmát a családban, a társadalomban és a sajtóban . . .

A nemzetiségek közül ujabban csakis a szászok foglalnak el némi helyes álláspontot a magyar nyelvvel szemben. Egy sárkányi szásztól kérdezték, hol tanult meg magyarul? Saur Péter szóról-szóra igy felelt:

— Nálunk, Sárkányban, magyarul tud minden valamirevaló ember. Elmegyünk fiatalon a Székelyföldre, ki Udvarhelyre, ki Marosvásárhelyre. Egyik beáll asztalos, másik szabó, vagy timárinasnak; a szegényebbje beszegődik két-három évre földmives gazdához szolgának, kocsisnak s ugy tanulja meg a magyar nyelvet. Nálunk ez már régi szokás, mert az én apám, nagyapám s talán annak az apja is jól beszélt magyarul.

Régebben a családok közt szokás volt a tanuló ifjakat nyelvtanulás czéljából kicserélni. A Dunántul ismerek nehány előkelőbb házat, hol a gyermekeket a fiumei olaszokkal cserélik ki. Ez a praktikus és jó szokás is fogyóban van, mint annyi sok, szép hagyomány. Pedig a hagyományok fenntartása és ápolása által erősödünk. Százszor is eszembe jut Hoffmann Géza köpeczi bányaigazgató mondása *„Ne feledjük, hogy a nemzetköziség is a népviselet és a népszokások kiirtásával terjed."*

A székelység mithosiában élő Csaba királyfi akkor eljön segitségünkre. A költő is azt mondja:

„Sokat vesztett a magyar nép,
Egy talizmán megmaradt még.
Hogyha ezt is odaadja,
Rázudul a sors haragja.
Azt a népet, a ki gyáva,
Az Isten is megutálja.
. . . . . .
Veled élünk, veled halunk,
Legforróbb, leghübb szerelmünk,
Édes anyánk: anyanyelvünk."

Vessünk egy futó pillantást a magyar nyelv küzdelmes történetére. Vissza kell menünk a hunok idejéig. Hogy milyen lehett az ősmagyar nyelv akár anyagára, akár szavaira, akár rendszerére nézve, arról keveset tudhatunk. *De ha a mai székelyek* — mint Imre Sándor mondja — *a hunok utódai s azok nyelvét tartották fenn mostanáig, biztosan hihetjük, hogy az a nyelv az ősmagyar nyelvvel rokon, sőt éppen azonos volt.* Már pedig a székelyek a hunok egyenes utódai. Ujabb időben mindinkább kitünik e közeli rokonság. A hun-székely irás ősi módja, a Székelyföldön élő hun szokások, hagyományok stb. mind ellene mondanak Hunfalvy nagyon meggyérült csapatának, mely ezt a rokonságot tagadja. A hun-székely irás jegyei — melyeket Bél Mátyás pozsonyi tanár 1718-ban kinyomatott — a mult század elején is ismertek valának a Székelyföldön.

Az Árpádházi királyok korában a nyelv mondhatni csecsemő korát élte. A tudományos ember ritkaság volt. Csak a szerzetesek másolgatták hártyára könyveket, melyek mesés értékűek voltak. A Nyulak szigetén magyar könyvek is fordultak elő, mindazonáltal az egész korszakból három magyar nyelvemlék maradt fenn: 1. *Két imódság I Endre korából.* 2. *Egy temetési beszéd és könyörgés.* 3. *Kilencz sornyi töredék a Bold. Szüzmáriáról.*

Az Anjouk alatt nagyon fellendült a magyar nyelv. Igaz, hogy I. Károly nem tudta a magyar nyelvet, de udvarában otthonos volt és fiát Lajos s ennek jegyesét magyar érzés és magyar nyelv szeretetében nevelte. Bár a felsőbb hatóságok iratai latin nyelven jelentek meg, de az országgyülési tanácskozások, a törvénykihirdetés magyar volt.

A Hunyadi-ak korában, nevezetesen Mátyás király idejében veszi kezdetét a müvészeti megujulás (renaissance) mely nemcsak a vallás-bölcselet, tudomány, ipar és müvészetekre, hanem a nyelvre is, nagy befolyást gyakorolt.

A nagy király habár a külföldi tudósokkal latin nyelven szeretett vitatkozni, de a közügyek vitelében a magyar nyelv szerepelt, melyet a király második neje *Beatrix* folyékonyan beszélt. *Hunyadi* János magyarul tette le kormányzói esküjét. A hon követei Velenczében magyar nyelven tették előterjesztéseiket. *Verböczi* István itélőmester e nyelven szónokolt a rákosi országgyüléson. Az ő munkája a magyar törvénytudomány alapját teszi.

Az első könyvnyomda Mátyás uralkodása alatt keletkezett Budán. Az első könyv, mely itt napvilágot látott a *Budai Krónika* volt, *Hess* András által nyomatva. Az ő halála után a magyar könyveket már külföldön nyomják. A legrégibb magyar nyelven készült nyomtatvány Nürnbergben jelent meg (1487.) s a Szent István jobbját dicsőitő éneket tartalmazza:

„Oh dicsőséges szent jobb kéz,
Melyet magyar óhajtva néz,
Drága kincse népünknek
Nagy öröme szivünknek."

Magyar nyelven maradt fenn ebből az időből több ügyirat, igen sok legenda, apróbb-nagyobb imák, versek. Nevezetesebbek:

1. Három nagy legenda: Margit, Sz. Orsolya és Sz. Katalin legendája.
2. Több részlet a bibliából s Bátori László bibliai forditása.
3. Kinizsi Pálné imakönyve.
4. A Pannonia megvételéről szóló ének.
5. Egy jósnaptár.

Kisebb értékü magyar nyelven megjelent munkákat is találunk. Ezek közül, minket székelyeket, érdeklő munka 1490. év körül *Háromszék eredete és Marosszék tisztei nemek és ágai szerint* (1491—1515.)

A reformáczió tagadhatatlanul nagy befolyással volt a magyar nyelv közhasználatára nézve. Miksa király idejében (1564—76.), kiről tudjuk, hogy a Habsburg családbeli királyaink közt legszelidebb

idézni ezeknek a mérséklését, vagy Magyarhonra való recompenzálását. Kifejezést kellene adni annak, hogy Magyarhonra nézve a világhatalmi pozició értéktelen, sőt károsító jelenség, mert gazdasági hasznot egyáltalán nem hoz nekünk. Bosznia és Herczegovina is teljesen közömbös terület mireánk nézve; annak annexiója semmi gazdasági erőt, forgalmi alkalmat nem hozott nekünk. Ilyen körülmények között az ugynevezett „kettős monarchia" hóditó és Balkánt nyügöző politikája Magyarországra nézve csak teher, a mi ez ország helyzetével egyáltalán nem áll arányban.

Hogy beállhasson ez az arány, ahhoz előbb Magyarország gazdasági megerősödése volna szükséges. E nélkül a világhatalmi rendeltetésben való részvételünk megalapozatlan. Nincs semmi tényleges hatásunk abban a hatalomban, se a világbéke állapota nem függ tőlünk s mégis áldozunk ennek a látszatáért.

Világfelfordulás.

Forrongnak a népek. Trónok dőlnek fel, megcsontosodott hatalmi irányok ropognak a forradalmi készségek markos ölelésétől. Európa nyugati felében a népindulatok ereje fölcsap minden mélységből minden magasságig. Portugália királyát már földönfutóvá tette ez a népindulat, Spanyolországban is veszedelmesen emeli a fejét, s Franciahonban minden gazdasági és társadalmi rend felfordult a vasutasok sztrájkjával kezdődő általános munkás forradalom közepette.

Mi lesz a vége ennek a világot kikezdő forrongásnak? Ha rendet teremtenek is vele szemben azok, a kik a hatalomban vannak, ez a rend csak ideiglenes lehet. A forrongások dübörgése megmarad a felszin alatt, s csak a felszin fog olyan-amilyen békét mutatni. El kell készülnünk rá, hogy a világ változásokba kényszerül. A társadalmak átformálódnak, más együttélési feltételeket, más szabadságokat, más erkölcsöket fognak hozni. Olyat, a mi mind nagyobb néprétegek érdekét tudja kifejezni.

Ez a forrongás a társadalomtudomány által várt szocziális forradalomnak a kezdete. Nem tudjuk és nem tudják a hatalmon levők se visszatartóztatni. Természetes erővel nő és következik reánk, s ha első megnyilvánulásai durvák és kegyetlenek is, mégis fejlődést hoznak magukkal. Jó lesz, ha ebből a szempontból itéljük meg a jelenségeit, mert csak igy hozhat nekünk tanulságokat. Igy tudjuk elfogulatlanul megitélni, hogy a mi Európa nyugatán történik, abból mi csupán a népszenvedély, s mi azon fejlődés, a mihez képest a szenvedély csak eszközül szolgál. És ha Európa keletén a fejlődés kivitelével maguk a társadalom élén állók igyekeznek, akkor a népszenvedély káros kitöréseit is meg tudják előzni.

Hatalmi gőggel és osztály-hiusággal azonban nem szabad nézni a nyugati forrongásokat. Avult rekvizitum ez a gőg és hiuság, mely az emberekot széttolja és egymás ellenségeivé teszi. Meg kell értenünk, hogy a társadalomnak egyszerüségre, testvériségre, egymás megértésére kell törekedniök. Ezzel el lehet kerülni a forradalmak káros és durva kinövéseit, s békésen haladhatunk mind nagyobb néprétegekre ható társadalmi fejlődésekhez.

Forrongnak a népek. Az idők szele végigsöpör a világon. Készülnünk kell, el kell tisztogatnunk a a magunk hibáit, nehogy az a világon végigsöprő szél szórja azokat a szemünkbe...

és *legtürelmesebb* volt, orsz. törvény által kellett intézkedni, hogy a *birák latinul is tudjanak.* Az erdélyi vajdák s utóbb János Zsigmond intézkedései által a közigazgatás és törvénykezés nyelve egész a XVI—XVII. századon keresztül magyar volt.

Ebben a korszakban (1533-ban) szerkesztették a *Székely Krónikát* is, mely a székelyek ősi állapotát tárgyalja. Hitelességét sokan kétségbe vonják, sőt Szádeczky Lajos egyetemi tanár 1905 ben megjelent munkájában („A csiki székely krónika") egészében koholmánynak nevezi. *Jósu János szamosujvári gimnáziumi tanár*, törzsgyökeres székely ember állott vele szemben sorompóba, a ki egy nagyobbszabásu családtörténeti munkájában készül foglalkozni a Székely Krónikával is*) és ki utatni, hogy Szádeczky állitásai részben beigazolatlanok, részben alaptalanok s habár a csiki székely krónikát részben meghamisitották is, de alapjában hiteles munka.

A XVII. század második felében sajnos, hanyatlani kezd a nemzeti nyelv használata. Az iskolákból kiszoritja a latin, mely a tudomány és egyház nyelve lévén, mindig fölényben áll. Igy is számos oklevél készül magyarul. Forgách Zsigmond nádor magyar nyelven tette előterjesztéseit. II. Ferdinánd is küldött magyar levelet a török császárhoz. Sőt a török tisztviselők és hadifőnökök e nyelven adtak ki rendeleteket a néphez s általában semmit sem tettek, a mi a magyar nyelv elnyomására czélzott volna. Több és finomabb érzék volt bennük, mint az osztrákokban...

Ebben a században (1674-ben) alapitotta Bethlen János az udvarhelyi református kollégiumot.

*) A közhasználatra külön lenyomatott füzet ára 1 kor. 20 fill. Előfizethetni szerzőnél Szamosujvaron (Szolnokdoboka m.)

(Folyt. következik.)

A vármegyeházból.

— A törvényhatósági bizottság rendes közgyülése. —

Székelyudvarhely, okt. 15.

A vármegyei törvényhatósági bizottság f. hó 11-ik napján, kedden megtartott közgyülésének egyik tárgysorozati pontjával megüresedett hivatali állások választás utján való betöltése volt kitüzve. Ennélfogva a közgyülés a bizottsági tagok népes résztvétele mellett folyt le. Sajnos, megszoktuk már, hogy e két körülmény között immár állandóan okozati összekapcsolást keressünk, és megállapitsuk, hogy szorosan magánérdekü vonatkozások nélkül szükölködő, pusztán a közérdeket érintő ügyek intézése a közönséget általában sokkal kevésbé készteti tevékeny közreműködésre, a mint ez alkotmányosan kifejlődött államokban illendő volna.

Különben az emlitett választások, egy eset kivételével, teljes egyhangusággal, s az az egy eset is — a mit a közgyülés dicséretéül meg kell állapitanunk — példás rendben, minden felesleges izgalom nélkül játszódott le.

Az elnöki megnyitó.

Gróf **Haller** János főispán elnöki székét, a szokásos, küldöttség által történt meghivatása után, elfoglalván, a közgyülés előtt elsősorban a hála és köszönet szavait hangoztatta. A törvényhatóság ugyanis, annak idején a főispán apósának, br. Vay Bélának a halála által okozott részvétét meleghangu iratban fejezte ki. Ezt — mondotta gróf Haller főispán — ő soha elfeledni nem fogja és mindenképpen igyekezni fog, hogy azt buzgó munkálkodás és jóakarat által meghálálja. Ezután a felsősófalvi tüzkárosultak részére folytatott gyüjtés eredményét ismertette, melynek sikeressége főképen a főispán és alispán buzgolkodásának, az egyes miniszterekénél és más illetékes helyeken történt föllépésének köszönhető. Megemlékezett még a közeli jövőben megalakuláshoz jutó ifjusági lövészegylet létesitése érdekében tett lépésekről és az országgyülési képviselőválasztások lefolyásáról, melynek hullámai ma már teljesen elsimultak. Az oklándi adóhivatal, valamint a parajdi főszolgabirói hivatal létesitése biztositottnak tekinthető, ez utóbbi kiadásainak fedezéséről költségvetésben is előirányoztatott a megfelelő összeg. Végül a törvényszéki épitkezés, valamint a parajdi utvonal áthelyezésének ügyében, az illetékes miniszereknél eljárt küldöttség szereplését emlitette meg, azokkal a biztató igéretekkel, melyeket a miniszterek a küldöttség előtt kijelentettek.

Hivatalos előterjesztések.

A megnyitó beszéd elhangzása után megvitatás alá került tárgysorozat alapján, a közgyülés elsősorban a vármegyei háztartás pénzalap 1911. évi költségvetését fogadta el, 231032 kor. szükséglettel és ugyanakkora összegü fedezettel. A tisztviselői nyugdij-pénzalap költségvetésénél, melyet 54900 kor. 40 fill. szükséglet és 13952 kor. fedezet mellett 40940 kor. 40 fill. hiánnyal kellett megállapitani, **Ugron** Zoltán szólalt fel, a ki felemlitette, a vármegyének a gyakori nyugdijazások folytán egyre szaporodó terhei az eddigi rendszer mellett már most is alig viselhetők. Éppen ezért mozgalmat kellene inditani, hogy ez a kérdés országosan rendeztessék, annál is inkább, mivel a jelenlegi helyzetben egyáltalában semmi viszonosságszerü egyenlőség sincs az egyes vármegyék között. A mig ugyanis egyes, nem sokkal több tisztviselővel rendelkező, de gazdagabb törvényhatóságok már 1—2 százalékos pótadó kivetése által czélt érhetnek, nálunk ezzel szemben 10—15 százalékkal pótadó sem hajt akkora jövedelmet.

A felszólalással kapcsolatban **Sebesi** János alispán tett megnyugtató kijelentéseket, melyek szerint, illetékes helyen kellő törekvés nyilvánul arra nézve, hogy országos nyugdijintézet alakittassék.

A terjedelmes és a közigazgatás működésének minden fontosabb részére teljes részletességgel kiterjeszkedő alispáni jelentést szintén *Sebesi* alispán terjesztette elő.

Az alispáni jelentés.

— Törvényben előirt kötelességemhez képest a f. évi április hóban megtartott rendes közgyülés óta lefolyt időszakra kiterjedőleg a közigazgatás állapotáról szóló jelentésemet a következőkben teszem meg. I. Ferencz József ő császári és apostoli királyi felsége a 80-ik életévének elérése alkalmából felterjesztett hódoló feliratokra legfelsőbb kéziratot bocsátott ki, melynek közhirrétételéről a vármegyei hivatalos lap és falragaszok utján gondoskodtam.

Bejelentem, hogy gróf Haller János főispán ur őméltósága apósa, br. Vay Béla elhunyta folytán a törvényhatóság nevében hozzá intézett részvétiratért köszönetét nyilvánitotta.

Törvényhatósági rendes közgyülés az április havi közgyülés után május hó 14-én volt, rendkivüli közgyülés az országgyülést összehivó kegyelmes királyi levél kihirdetése czéljából, továbbá julius hó 16-án, melyet az időközben beérkezett sürgős ügyek tettek szükségessé és Ő Császári és Apostoli Királyi Felsége születésének 80-ik évfordulója alkalmával augusztus hó 18 án.

Az országgyülési képviselőválasztás alkalmával a rend fentartására szükséges intézkedések megtétettek s bár a lakosság hangulata eléggé izgatott volt, mégis nagyobb rendzavarások nélkül folyt a választás le.

A vármegyei tisztikar személyzetébe a főispán ur őméltósága Dolny Róbertet és Tamás Pétert tb. főszolgabirákká, dr. Gyárfás Pált tb. szolgabiróvá, Szentkirályi Kálmánt dijas közigazgatási gyakornokká nevezte ki, Szabó Gábor tb. főjegyzőt az udvarhelyi járásba a nyugdijazás folytán, dr. Pálffy Jenőt a keresztúri járásba a felfüggesztés folytán megüresedett főszolgabirói állásba helyettesitette, továbbá Donáth Gyulát központi, Gábos Dénest és br. Orbán Balázst járási irnokokká nevezte ki.

Az 1910. évi fősorozás akadály nélkül és megfelelő eredménnyel járt le. A vármegye közegészségügyi állapota az elmult időszakban általánosságban kedvező volt. A heveny fertőző bántalmak közül előfordult egy néhány esetben a vörheny és kanyaró, valamint a roncsoló toroklob is, nagyobb számban, de szintén szórványos alakban a hasihagymáz. Ez utóbbi bántalom miatt kivételes óvóintézkedési rendszabályok életbeléptetésének szüksége csak Székelyudvarhelyen forgott fenn. Az elrendelt és szigoruan végrehajtott intézkedéseknek kedvező eredménye volt, a mennyiben a járványos alakban kezdődött bántalmak teljesen megszüntnek tekinthetők.

Az országot fenyegető kolera ellen a védekezés Belügyminiszter urnak 1894. évi 78.571. szám alatt kiadott körrendelete minden pontjának megfelelően megtörtént.

A vármegye területén a nagyobb háziállatok között az egészségügyi állapot egész folyó évi julius hó 24 ig kedvező volt. Ettől az időtől egész mostanáig egész kedvezőtlenre fordult, mennyiben a Csikvármegyéből behurczolt ragadós száj és körömfájás a vármegye területén nagy mértékben elterjedt s e miatt a hasitott körmü állatokkal a forgalom kiskörre szoritva tartatik fenn.

A heti és országos állatvásárok megtartása csak lovak felhajtásával történik.

Más ragadós betegségek közül a sertések között a sertésvész és sertésorbáncz fordult elő, kevés községben ugyan, de azon községekben jelentékeny pusztitást okozott.

Az állami közutakon előirányzott fentartási munkák nagyobb része már befejezést nyert. Elkészült és kiszállittatott a fedanyag legnagyobb része, ugy, hogy az átvétel rendes időben foganatositható lesz. Ez év folyamán engedélyezett két nagyobb munkálat is, ugymint az állami közut 20—21 km. szakaszán levő 51. számu Nagykükülőhid végleges jelleggel való kiépitése és a Székelyudvarhely város belterületén levő u. n Kökeresztér rendezési munkája. Mindkét munkára már kihirdettetett az árlejtés és az előbbire már kedvező eredménynyel meg is tartatott. Utóbbi épitésnél ugy a kisajátitás, mint a munka biztositásnál váratlan nehézségek merültek fel, melyek az épitést el fogják odázni. Az állami közut mentén előirányzott fásitási munkákat ez idén is folytatták és azok már Felsőboldogfalva községig befejeződtek. Sajnos, hogy a lakosság egy része még mindig érthetetlen ellenszenvvel viseltetik ezen munkálattal szemben és a gyümölcsmfacsemeték megrongálása, — daczára a szigoritott ellenőrzésnek, — még most is elég gyakran fordul elő.

A mi a mezőgazdaságot illeti, a jégverés a vármegye több községében nagyobb károkat okozott. A székelyföldi kirendeltségnél eljártam vetőmag kedvezmények megadása czéljából. Az időjárás elég kedvező volt.

Vármegyénk egyik legnépesebb községét, Felsősófalvát április hó 16-án egy óriási tüzvész pusztitotta, melynek következtében 182 lakóház pusztult el és 824 egyén maradt hajléktalanul.

Azonnal intézkedtem az oltás befejezése és a rend fentartása czéljából szükséges katonaság kivonulása iránt s a helyszinének megszemlélése u'án főispán ur öméltóságával együtt haladéktalanul megtettük a nyomorba jutott lakosság segélyezése iránt szükséges intézkedéseket.

Hivatalos társadalmi uton segélyeket kértem, gyüjtéseket inditottam, személyesen felkértem több fővárosi lap szerkesztőségét gyüjtések inditása iránt, a tüzkárosultak momentán elhelyezése czéljából a cs. és kir. 12 hadtestparancsnokságtól sátrakat kértem. A gyüjtések eredménykép két izben 17722 korona 58 fill. készpénzben kiosztatott, körülbelől 15000 korona értékre tehető az élelmi czikkekben és ruhanemüekben érkezett adományok. A földmivelésügyi miniszter ur terményekben és gazdasági eszközökben 8000 koronát osztatott ki a székelyföldi kirendeltség utján, a kereskedelemügyi miniszter ur 6800 koronát adományozott, mely összeg a marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamara utján került kiosztás alá s ebből 21 iparosgépeket és ipari felszerelést nyert, továbbá körülbelől 100 drb. szövőszék került kiosztásra.

A leégett területen a törvényhatósági közut némi szabályozásáról gondoskodtam. A tulzsufolt épitkezés további megakadályozása czéljából az alkalmas területből több birtokostól kb. 10 k. h. területet vásároltam, az épitkezési szabályrendeletben meghatározott 300 □ öl nagyságu beltelkekre felparczelláztattam s a leégett gazdáknak az utczák számára szükséges területek biztositása mellett oly árban bocsátottam rendelkezésre, hogy a terület vásárösszegét a beltelkek ára fedezze.

Az erdőbirtokosságot a tüzkárosultaknak faanyag ajándékozására felkértem, s a felsősófalvi erdőbirtokosság körülbelől 6000 korona értékü fát adott. Az összes adományok értéke a 60000 koronát meghaladja, az egyes egyének számára nagyszámban kibocsátott könyöradomány gyüjtési engedélyekkel gyüjtött összegeken kivül.

E helyen is köszönetemet kell nyilvánitanom ugy a nemesszivü adakozóknak, mint szives támogatásáért a vármegye főispánjának.

A vármegye több községében 63000 korona államsegély mellett létesitett vizmosás megkötési helyesebben vadpatak szabályozási munkálatok felülvizsgálatát a földmivelésügyi miniszter ur megbizásából Kolozsváry Ödön osztálytanácsos ur teljesitette s kijelentette, hogy az eredmény a községeknek anyagokkal és munkával való hozzájárulása folytán várakozásán felüli; igy tehát ezen eléggé nem méltatható fontosságu gazdasági kérdésben a további államsegély elnyerését remélhetjük.

Az árvaszéki, főszolgabirói hivatal áthelyezése czéljából szükséges átalakitásokat eszközöltettem s a volt főszolgabirói hivatal volt helyiségeiből 6 szobának a tanfelügyelőség számára való bérbeadása czéljából javaslatot terjesztettem elő.

Ugron Zoltán az uthálózat kiépitésének, valamint a vizmosás megkötési munkálatoknak fokozottabb folytatását sürgette. Kifogásolta továbbá azt is, hogy az utrendészetre vonatkozó intézkedések, szerinte, nem elég erélyesek, ugy hogy ennek folytán az utakon való közlekedés, sőt testi épség sincs kellőképen biztositva. Különösen a sorozások alkalmával tapasztalható ez, mikor csapatostól orditozó részeg legények akadályozzák az utakon és utczákon való továbbhaladást. Ezután az aktuálissá vált husdrágaság okait fejtegetve, az Argentiniából, valamint a keleti államokból való behozatala ellen érvelt, mint a mely a Székelyföld tulnyomó számu lakosságát kitevő és főképpen állattenyésztést folytató gazdaközönség létérdekeit a legnagyobb mérvben veszélyeztetné.

Sebesi alispán a felszólalásra válaszolva, hangsulyozta, hogy az utrendészetet érintő ügyekben a büntetéseket a kellő szigorral szabják meg, azonban e téren, viszonyaink közt, nagyon nehéz eredményeket elérni. A sorozások alkalmával való éneklés — megfelelő törvény hiányában nem tiltható el, annál kevésbé, mert itt a népnek sok évszázados ősi szokása nyilvánul meg.

Elekes Dénes dr. kifogásolta, hogy a vármegyei tisztviselők közt nincs meg a kellő egyetértés, ő legalább több olyan esetet tapasztalt, mely az egymás közti szolidaritás teljes hiányára vall. Miután pedig ezt a kérdést hosszasabban is feszegetni próbálkozott, a főispán-elnök figyelmeztette a tárgyhoz való ragaszkodásra. A tisztviselőknek egymással szemben tanusitott magatartása az ő sajat magánügyük és nem tartozik a tulajdonképpeni közigazgatáshoz. A felszólaló ezek után a székelykereszturi piacz csapadékainak levezetését, a vadászati törvények szigoru végrehajtását és végül a telephonhálózat kibővitését követelte.

Ez utóbbi óhajtásra nézve az alispán megjegyezte, hogy a telephon-hálózat kibővitésén, a mennyire a körülmények lehetővé teszik, maga is buzgolkodik, azonban a törvényhatóságnak erre fordithető alapja rendkivül csekély, s ezenkivül minden esetben a községek anyagi hozzájárulása is szükséges.

A közgyülés ezek után az alispáni jelentést egyhangulag tudomásul vette.

Vita nélkül.

Ezután a Demeter Lőrincz nyugdijaztatása folytán megüresedett *udvarhelyi járási főszolgabirói* állás betöltése következett, hová a törvényhatósági bizottság egyhangulag *Szabó* Gábor eddigi II. aljegyzőt és helyettes főszolgabirót választotta meg. Helyébe első aljegyzőnek *Keith* Ferencz dr. II. aljegyző, második aljegyzőnek pedig névszerinti szavazás utján, Lukácsffy József 47 szavazatával szemben 89 szavazattal *Szabó* Endre III. aljegyző választatott meg. Harmadik aljegyző pedig — ismét egyhangulag — *Gyárfás* Pál dr. tb. szolgabiró lett.

A következő tárgysorozati pontok tárgyalása már jóval kevesebb érdeklődés mellett pergett le Ezek során özv. báró *Gamera* Oszkárné részére özvegyi ellátás czimén évi 743 koronát állapitottak meg.

Sándor Mózes bizottsági tag felszólalása után — az állandó választmány javaslatával szemben — elhatározták, hogy a *Lövéte* község és *Királyfürdő* közötti közdülő utat a viczinális közutak sorába fölveszik.

Gálffy Kálmán székelykereszturi főszolgabiró orvosi bizonyitvánnyal támogatott kérése folytán — mely a munkaképtelenséget szivelzsirosodás és ezzel kapcsolatban fellépő gyakori vértolulások beigazolása által indokolta — elhatározták, hogy nevezett főszolgabirót 27 szolgálati év beszámitása mellett évi 3256 koronával nyugdijazzák.

Az udvarhelyvármegyei jegyzői egylet kérését azonban, hogy a nyugdijazásnál a tényleg igazolható mellékjövedelmek átlaga is alapul vétessék és beszámitassék, főképpen anyagi feltételek hiánya miatt nem teljesithették. Különben is kilátás van arra, hogy rövid idő alatt országos központi jegyzői egylet alakuljon.

Szabályrendeletben megállapitották továbbá azt is, hogy bármiféle adó alá eső *lőfegyvert, pisztolyt, vagy revolvert* csak hatósági engedély mellett szabad beszerezni, vagy tartani, enélkül a fegyver elkobozható s a tulajdonos még külön büntetés alá esik.

Székelyudvarhely város képviselőtestületének a nyert államsegély a tisztviselők közti felosztására vonatkozó határozatát megváltoztatták, miután a magasabb fizetési fokozatokra soroztathatás alapjául szolgáló tizezernyi lélekszám meglétele kellőképen kimutatva nincs,

Bordos községnek egy, az ifj. Kedei Pál volt községi biró elleni kártéritési pörére vonatkozóan ugy határoztak, hogy a község a pert meginditha tja ugyan, hanem a képviselőtestületnek az az idevonatkozó határozata, mely az esetleg felmerülhető károkat és egyéb költségeket a község pénztárára akarta háritani, nem érvényes, s ennélfogva a képviselőtestület ujabb, megfelelő határozatot hozni köteles, mert a törvény szerint ily esetekben a képviselőtestületi tagok vagyoni felelősségének kell bekövetkeznie.

A közgyülés, mely megszakitás, után, délután 3 órakor másodszor vette kezdetét, este kevéssel 6 óra előtt ért véget.

HIREK.

Székelyudvarhely, okt. 16.

A rendezett tanácsu városok kongresszusa.

A rendezett tanácsu városok polgármestereinek országos egyesülete a mult vasárnap tartotta meg ötödik kongresszusát Szombathelyen, a hol *Székelyudvarhely* várost Gotthárd János polgármester képviselte.

A városok ezen gyülése iránt nemcsak az érdekeltek részéről, de általában a közvélemény részéről is általános volt az érdeklődés. És ez természetes is. Mióta városaink kinőttek a régi keretekből, mióta megmozdultak s a modern haladás iránt való törekvésektől áthatva, ugyszólván amerikai gyorsasággal igyekeznek a mult mulasztásait, elmaradottságát helyrepótolni s rohamos épitkezések, közgazdasági, közművelődési, városfejlesztési reformok kivitele által, az erők tömöritése által, a városoknak az állam iránt való jogos igényei kielégitésének a hangoztatása által a magukra vonták a közvélemény rokonszenves érdeklődését. A városi elem, a dolgozó, müvelt polgárság van hivatva pótolni a pusztulófélben levő régi magyar nemesi középosztályt, a müvelt városi lakosság van hivatva az egységes magyar állam épületét társadalmi uton megépiteni, a nemzeti konszolidáczió munkáját elvégezni. Hogy pedig ebbeli nagy hivatásának megfelelhessen, hogy a magyar nemzeti állam legbiztosabb támaszai s a régi vármegye helyére lépő „védőbástyái" — a városok — nemzetépitő és föntartó feladataiknak megfelelhessenek, a magyar állam és a magyar társadalom morális és materiális támogatására van szükségünk, de joggal igényt is tarthatnak. Ami speczialiter a rendezett tanácsu városok kivánságait illeti — az a 111 müvelt magyar város, annak magyar érzésben, müveltségben és lankadatlan munkában elüljáró polgársága joggal elvárhatja a kormánytól és az országgyüléstől azt, hogy az oly régóta munkában lévő s oly nehezen megszülető modern városrendezési törvény post tot discrimina rerum, megalkottassék s a rendezett tanácsu városok n gy része, amely a törvényhatósági városokkal népesség, müveltség, anyagi és szellemi képesség tekintetében már ma is kiállja a versenyt — a vármegyei hatóság alól kivétessék s önálló törvényhatósági jogot nyerjen.

Joggal kivánják továbbá a rendezett tanácsu városok azt, hogy adóügyi, rendészeti, katonaügyi, közegészségi, gyámügyi, közoktatási stb. igazgatási kiadásaik — melyek pár exczellencze államigazgatási teendőkre fordittatnak, — az állam által megtéritessenek, hogy ezáltal a polgárság vállaira nehezedő, a legtöbb városban az utóbbi évek alatt tapasztalható rohamos fejlődés miatt elviselhetetlenné vált pótadó leszállitható legyen egyrészt se az állami rekompenzáczió révén felszabadult városi jövedelmek városrendezési (csatornázás, kövezés, vizvezeték) czélokra, hasznos beruházásokra, közművelődési, közegészségügyi s közjótékonysági institucziók létesitésére fordittassanak. Szükséges továbbá a városok hitelviszonyainak a rendezése is olyformán, hogy adósságaik egységes konvertálása s a városoknak szükséges kölcsönök megadása állami támogatás, illetve közvetités mellett történjék.

A községi pórtómentesség, mint a köztehervisel és elvével ellenkező privilégium, mely a város törzsökös lakosságára elviselhetlen terheket ró s igazságtalan is, eltörlendő. A közszolgálati pragmatika, a városi tisztviselők státusának törvény által való rendezése, nyugdijviszonyaiknak modern szabályozása, a szegényügy országos rendezése, mind oly kérdések, melyek nemcsak a városokat érdeklik, de amelyeknek megoldása a magyar államnak régi tartozása, halaszthatatlan kötelessége, hogy a nemzeti konszolidáczió folyamata végrevalahára kezdetét vegye s a modern állam, jogállam eszméje nálunk is a valóságban is meglegyen, ne csak ajkainkon lebegjen s frázisokban jelentkezzék.

A kongresszus mostani kiemelkedő, minket közelebről érdeklő határozata az, hogy ugy az Andrássy, mint a Khuen-Héderváry-féle városi tisztviselő-fizetésrendezés tárgyában kibocsátott rendeleteket és még a koaliczió alatt a két millió városi segély megadásával egyidejüleg nyilvánosságra hozott törvényjavaslatot az ügyre vonatkozó és a belügyminiszterhez adresszált emlékiratot elfogadták, mely odakonkludál, hogy a városoknak juttatott, illetve ezután évről-évre juttatandó állami hozzájárulás 60 százaléka egyformán osztassék szét a rendezett tanácsu városok között, 40 perczent pedig a városi pótadó nagysága szerint arányosan adassék meg, ugy hogy a nagyobb pótadóval adminisztrált városok többet, a kevesebb pótadóju városok kevesebbet kapjanak a városi pótadó arányában az állami hozzájárulás 40 perczentjéből. Azonkivül köteleztessék minden r. t. város arra, hogy tisztviselői nyugdijszabályzatát 1911. év végéig alkossa meg.

Szabályrendelet a fegyvertartásról.

Hevesvármegye alkotott elsőnek az országban szabályrendeletet a fegyvertartásról. Amidőn hasonló eljárásra annak nyomán megkereste a törvényhatóságokat, mi készséggel voltunk szószólói ez elodázhatatlanul szükséges megyei szabályrendelet megalkotásának. Az akkor létesült Vadásztársaság közbejöttével sikerült is anyit elérni, hogy az ilyen irányu szabályrendeletet kidolgozták, a törvényhatósági közgyülés elé is terjesztették, amely azonban meglepetésszerüen levette napirendről, — eltette érni. A

kérdés az e héten tartott megyei közgyülésig ért is, amikor aztán elfogadták.

Ezen szabályrendelet létesitése itt Udvarhelyvármegyében különösen szükséges volt. Szükséges, mert egyetlen vármegyében sincsen a vadorzó ugy elszaporodva, mint éppen itt, a mely körülmény a fegyvertartási engedélyek kiadásával bizonyára megszoritva lesz. Ezen szabályrendelet értelmében a megye területén fegyvertartási engedelem nélkül, senki fegyvert, revolvert nem tarthat; puskaport, töltést, revolver-töltést csakis az emlitett fegyvertartási engedelem ellenében adhatja ki a kereskedő. A fegyvertartási engedelmet a főkapitány vagy a szolgabiró hivatal adja ki, akár személyes kérésre vagy bélyegtelen kérvényre.

Ha az illetőt a szolgabiró ismeri, az engedelmet annak kiadja, ha nem ismeri, előbb községében érdeklődik az illető iránt; van-e vadászterülete? rendes vadász-e? stb. Csakis igy kapja ki az engedelmet. Önvédelmi szempontból nem teljesen megbizhatók csak revolverre kapnak engedelmet. Huszonnégy éven alóli fiatalemberek részére *csakis az alispán* engedélyezhet. A mely kereskedő az engedelem előmutatása nélkül kiad lövőszert, szigoru büntetésben részesül. Kinek fegyvertartási engedelme nincsen, annak fegyvere elkobzandó.

Szóval, ez, szabályrendelet valóban alkalmas arra, hogy a lövő fegyverekkel üzött vadorzásnak fokozatosan gátat vessen. Mindenekelőtt véget ér az az abuzus, hogy boldog-boldogtalan vehetett lőfegyvert, ha az árát kellően megfizette. A közbiztonság szempontjából is legfőbb ideje volt annak, hogy a lőfegyverek szabad árusitását korlátozzák, a mivel sok emberélet ellen irányuló merényletet gátolnak meg.

A vadorzók kezén azonban ma még temérdek fegyver forog s évekig tarthat, mig a jól elrejtett jószágot a közigazgatási hatóságok kivétel nélkül elkobozhatják. Azonban annak, hogy a vadorzók fegyverüket használhassák, a lehetőségig utját állja már is a lövőszerárusitási tilalom.

A vadorzók ellen irányuló intézkedésnek kétségtelen meg van az a hátránya, hogy a municzipális statutumok ellenére bárki szabadon hozathat lövőfegyvereket és lőszereket Bécsből, Ausztriából vagy a vámkülföldről, s a rendelményt a posta akadálytalanul kézbesiti. Ez pedig óriási károsodást jelent az országra nézve. Remélhető azonban, hogy a belügyminiszter ez irányban megkeresi a kereskedelemügyi minisztert s a posta csak azoknak kézbesiti majd a fegyver és lövőszer-küldeményeket, a kik a fegyvertartásra előzetesen megszerzik az engedelmet.

A másik dolog, melylyel a vadorzást korlátozni lehet az, hogy a belügyminiszter adjon ki egy rendeletet, hogy sem piaczokon, sem vasutra, postára vadat ne lehessen másképpen vinni és földadni, csakis községi bizonyitvány mellett, melyet csakis vadászterület-tulajdonosnak adnak. Ez törvényben van, hogy oly helyeken, a hol a vadorzás el van terjedve, a belügyminiszter elrendelheti. Tehát ez is oly dolog, a mivel meg lehet azt nehezíteni, hogy vadorzó piaczra vigye vadját.

A most alkotott szabályrendelettel s ez utóbbi intézkedéssel remélhetőleg teljesen megakadályozzuk azt, hogy vadállományunkat martalóczok pusztithassák. És erre ismételjük, különösen, Udvárhelymegyében van nagy szükség.

—

Áthelyezés. Az igazságügyminiszter *Zsoldos* Benő székelyudvarhelyi kir. törvényszéki albirót a zsombori kir. járásbirósághoz, saját kérelmére, áthelyezte.

Változás a megyei tisztviselőkarban. Udvarhelyvármegye törvényhatósági bizottsága a f. évi október hó 11-én tartott közgyülésében az Udvarhely járási főszolgabirói állásra *Szabó* Gábor I. osztályu aljegyzőt, az I. osztályu aljegyzői állásra dr. *Keith* Ferencz II. osztályu aljegyzőt, a II. osztályu aljegyzői állásra *Szabó* Endre III. osztályu aljegyzőt, végül a III. osztályu aljegyzői állásra Dr. *Gyárfás* Pál tb. szolgabirót választotta meg. Az ujonnan megválasztott tisztviselők a közgyülés napján a Budapest-szállóban a bizottsági tagok tiszteletére ebédet adtak, melyen az uj tisztviselőket *Haller* János gróf főispán köszöntötte fel. A főispánt *Szabó* Gábor főszolgabiró üdvözölte. Beszédet mondtak még *Sebesi* János alispán az uj tisztviselőkre, *Gyárfás* Pál az alispánra, *Péter* Mózes a főispánra, *Pap* Lőrincz az alispánra, *Szabady* Tivadar kollegákra, Hegymegi *Kiss* Pál Szabó Gáborra.

Könyvviteli tanfolyamot nyit az áll. ipari szakiskola. Résztvehetnek azon mindazon nők, kik a könyvvitelt elsajátitani ohajtják. A tanfolyam 3 hóra terjed. Kezdetét veszi a helybeli áll. ipari szakiskola elméleti tantermében f. év és hó 23-án. Tanidő d. u. 2 órától 3 óráig. Jelentkezhetni akár az Igazgatóságnál, akár előadó tanárnál: *Spaller* Józsefnél az intézetben, d. e. 8—12-ig bármely napon.

Uj ügyvéd. Dr. *Váró* Zoltán a marosvásárhelyi ügyvédvizsgáló bizottság előtt az ügyvédi vizsgát sikerrel letévén, ügyvédi irodáját Székelyudvarhelyt megnyitotta.

Halálozás. Egy gondos, jó feleség hunyta le szemeit éppen akkor, amikor egy uj kis embernek adott életet. *Kibédi* Zsigmond földadónyilvántartási biztos neje született *Ferenczy* Karolina életének 27-ik boldog házasságának 7-ik évében, f. hó 9-ikén, kinos szenvedés után elhunyt. A megboldogult halálát a szülésznő gondatlansága okozta, ki efeletti lelkiismeret furdalásában szublimát oldatot is ivott, azonban eredménytelenül. Kibédi Zsigmondné temetése 11-ikén volt óriási részvét mellett. Halálával férjét és kiterjedt rokonságot boritott gyászba.

Egy hó közigazgatása. Udvarhelymegye közigazgatási bizottsága 12-ikén tartotta meg okt. havi ülését *Haller* János gróf főispán elnökletével. Tárgysorozat rendén elsőnek Dr. *Sebesi* János alispán tette meg jelentését, melyben a közigazgatás szept. havi állapotát kifogástalannak jelzi. Az alispáni iktatóra 821 ügydarab érkezett. Ezután *Barabás* András árvaszéki elnök számolt be az árvaszék ügyforgalmáról. mely szerint az iktatóra érkezett 922 darabot elintézték; ismertette a megyei és városi árvaszékek évnegyedes jelentését, melyek semmi lényegesebb adatot nem tartalmaznak. A megyei főorvos jelentése szerint szeptember hóban a közegészségügyi állapot kedvező volt, mindössze 79 hevenyfertőző beteg volt a megye területén. A közkórházban 182 beteg részesült ápolásban, kik közül a hó végével 80 maradt vissza. A kolera elleni védekezés ügyében elrendelt óvrendszabályok lehetőségig végrehajtattak, járványkórházak létesittettek, melyek fertőtlenitő szerekkel el vannak látva. Noha a vármegye területén kolera nosztrasz sem fordult elő, a főorvos jelentésében a szükséges óvatosságra figyelmeztet. A jelentés tudomásul vétele után *Kuliszcky* tanfelügyelő tette meg jelentését. *Homolay* Lajos pü. igazgató jelentéséből kitünt, hogy egyenes adóban 54674 kor., hadmentességi dijban 963 kor., bélyegdij- és jogilletékben 18447 kor., fogyasztási, és italadóban 78525 kor., dohány jövedékben 47065 kor. folyt be. Jelentésével kapcsolatosan szóvá tette, hogy egyes k. előljárók az adókat nem irják elő, s igy a behajtásnál gyenge eredmény mutatkozik, miért is az anyagi felelősség kimondani kérte. *Szobotka* Rezső müszaki tanácsos jelenti, hogy ugy az állami, mint mint a törvényhatósági utak kielégitő állapotban voltak; a fedanyag szállitás befejeztetett; a héjjasfalvi áll. ut 42—47 km. szakaszán szükséges hengerelés befejezés nyert; a 36—37 km. szakaszon (Kőkereszt tér) szükséges utszélesitési munkálatokra hirdetett pályázat eredménytelen maradt, miért is ujabb árlejtést hirdetett. *Zonda* József főállatorvos beszámolt a megyeszerte uralgó száj és körömfajásról. *Révfy* kir. ügyész jelentése után — melyből kitünt, hogy 109 elitélt és 13 vizsgálati fogoly volt letartóztatva — a gazdasági előadó jelentését terjesztették elő, mely szerint a kukoricza és burgonya beérése előnyös volt, azonban a tartós szárazság aggodalomra ad okot. Ezután áttértek a tárgysorozatba felvett tárgyak tárgyalására, melyek rendén sajnálattal vették tudomásul, hogy az Oroszhegy, Vargyas és Fenyéd községekbe kért csendőrörsök felállitását fedezet hiánya következtében a miniszter nem engedélyezhette. Több jórészt adóügyi tárgy letárgyalása után a gyülés kora délelőtt véget ért.

Gondnoksági ülés. A székelyudvarhelyi állami elemi iskolak gondnoksága folyó hó 10-én *Vajda* Ferencz gondnoksági alelnök elnöklete alatt látogatott ülést tartott. Ez ülésen tárgyalta az állami iskolákba járó szülők folyó hó 2-án tartott szülői értekezletén hozott megállapodás alapján és a tantestületek előterjesztett javaslata alapján az állami elemi iskolákban az egyhuzamban való tanitás kérdését. Gondnokság alapos megvitatás és a kérdésnek minden oldalu megtárgyalása után a tagok nagy többségnek állásfoglalása után kimondotta, hogy a szülők akaratának teljesitéséhez a tantestület véleménye és a bemutatott órarendek alapján ezen tanévre javasolja az egyhuzamban való tanitás behozatalát, egyben a szülőket felkéri, hogy amennyiben a kir. tanfelügyelői engedély után ennek behozatala esetén, bármi tekintetben ezen uj rendszer ellen észrevételük és panaszuk lenne azt juttassák a gondnokság tudomására, hogy az uj rendszert, ha a kifogások érdemlegesek, jövő tanévre elejtse és visszaállitsa a jelenlegi megosztott délelőtti és délutáni tanitási rendszert. Az egyhuzamban való tanitás behozatala mely a szülői értekezlet, tantestületek és gondnokság ülésein alapos megvitatás után csaknem egyhangulag megnyilatkozott közohajtás, utolsó eldöntési helyére a kir. tanfelügyelői hivatalhoz kerül. Meg vagyunk győződve, hogy kir. tanfelügyelőnk, ki a haladásnak a vármegyei népoktatás terén első zászlóvivője szinten nem zárkózik el a közohajtás teljesitése elől, s a gondnokságnak tapintatos és helyes körültekintéssel hozott határozatát jóváhagyva, az egyhuzamba való tanitást ezen tanévre engedélyezi. Gondnokság ezután letárgyalta az állami fiu, leány és gazdasági ismétlőiskolák költségvetési tervezeteit, s azokat megállapitva, megalakitotta az ismétlő iskolai tanitótestületeket. Majd meghallgatta és tudomásul vette *Gyerkes* Mihály igazgatónak a fiu- és vegyes, *Madarász* Veronika igazgatónak a leányiskola mult évi állapotáról beszámoló jelentéseiket, s ezen jelentésekkel kapcsolatosan kimondotta, hogy jövőre az iskolák minden állapotát feltüntető értesitőt ad ki. A beirat kozott tanulókról szóló jelentés tudomásul vétele után kimondotta, hogy a pontos beiskoláztatás és iskolalátogatásról szóló miniszteri utasitás eredményes végrehajtása tárgyában kérést ad be a képviselőtestülethez. Ez után egyes tanulóknak az iskolalátogatás alóli felmentése tárgyában beadott kéréseket tárgyalta le és intézte el, melynek végeztével még több kisebb jelentőségü inditványt és jelentést intézett el.

Lövésztanfolyam szervezése. A m. kir. honvédelmi miniszter megbizta *Haller* János gróf főispánt, hogy Udvarhelyvármegye területén az általános népnevelési szempontból is rendkivül fontos ifjuságí lövésztanfolyamot szervezze. E munkát az összes törvényhatóságokban a főispán elnöklete alatt álló, s általa alakitott megyei lövészbizottság vezeti, a honvéd kerületi parancsnokság által e czélra kiküldött katonai előadó utmutatása alapján. Ezen bizottság tagjait Haller János gróf főispán már felkérte, s az alakuló gyülést is legközelebbről összehivja.

A körjegyzők egylete a napokban *Gálffy* István elnökletével közgyülést tartott. A közgyülés elfogadta az 1911. évi költségvetés tervezetét. Az Orsz. központi jegyzői gyulésre Budapestre *Gálffy* István fenyédi, *Koncz* János székelyderzsi és *Kiss* Károly atyhai jegyzők küldettek ki. Az erdélyrészi jegyzői internátus ügyében N.-küküllőmegye j. egylet javaslatát támogatják. Elnök beszámolóját megelégedéssel tudomásul vették, ugyszintén tudomásul vették Temesm. j. egylete nyugdijszabályzatát is. A Községi Közlönyt az egylet részére megrendelték. Az állatbiztositó szabályzat tervezetet tudomásul vették. Az egylet hivatalos lapja megrendeltetett. Országos nyugdijviszonosság érdekében felterjesztést szerkesztettek a központhoz. A nyugdijpótló egyesület szabályzata tudomásul vétetett. Beszterczei gyufagyár támogatása érdekében feliratot intéznek. A Központi egylet ügyrendje tudomásul vétetett. Önsegélyező egyesület szabályzat elfogadtatott. Elnök jelentése a dologi kiadások és magán munkálatok szabályzatai állapotáról szintén tudomásul vétetett.

A Csizmadia Ipartársulat az árubolt helyiségében, temetkezési segély alapja javára folyó hó 22-ikén zártkörü kosaras tánczmulatságot rendez. Belépti dij személyenkint 2 kor., családjegy 3 személyig 4 kor. Kezdete este 8 órakor. Kivánatra belépéskor a meghivó előmutatandó. — A tánczmulatságon Kónya Jancsi zenekara játszik. — Felülfizetéseket köszönettel fogadnak s hirlapilag nyugtáznak.

Adóhátrálékok behajtása. Udvarhelyvármegye közigazgatási bizottsága folyó évi október hó 12-én tartott ülésében Parajd, Bordos, Alsósófalva, Erdőfüle, Karácsonfalva, Hszentmárton, Hremete, Habásfalva, Székelymuzsna, Bágy, Halmás, Zetelaka, Székelyvarság, Atyha, Béta, Vágás, Kkeményfalva, Szolokma, Siménfalva, Székelyhidegkut, Bözöd, Gagy, Siklód, Firtosmartonos, Máréfalva, és Petek községekben nagy mértékben felszaporodott állami adók és más köztartozások be nem hajtása miatt a községi előljáróságok ellen az 1883. évi XLIV. t. cz. 81. § ában irt felelősséget kimondotta. Felelősséggel sujtott községek előljárói tehát a mennyiben a behajtás körüli mulasztásukat 15 nap alatt nem pótolják, azon felelősséggel tartoznak, hogy a hátrálék költségükön fog állami közeg által behajtatni. Figyelmeztetjük ugy a felelősséggel sujtott községek, mint más községek előljáróit, hogy a behajtás közül igyekezzenek kellő eredményt elérni, mivel ellen esetben a pénzügyigazgatóság a felelősség tényleges alkalmazásba vételével nekik nemcsak közigazgatásilag, hanem anyagilag is érzékeny károkat okozhat. Ámbár meg vagyunk győződve arról, hogy a kir pénzügyigazgatóság ezen ügyet a legmesszebb menő jóakarattal és tappintattal kezeli. mindazonáltal nem mulaszthattuk el az érdekelt községek előljáróságát figyelmeztetni a további mulasztás esetén netán bekövetkezhető anyagi bajokra.

Tanitó-egylet homoródi járásköre Homoródkeményfalván, f. hó 26-ikán az állami iskolában délelőtt 9 órakor kezdődőleg *Györfy* István elnökletével gyülést tart. Tárgysorozat: 1. Ima a templomban. 2. Elnöki megnyitó. 3. Tanitás. Bedő Albert tanit a III. osztályban nyelvtant. 4. Felolvasás. Tartja Kendi István. 5. Szaval Kovács Lenke. 6. A Julián-egyesület 1910. évi müködését ismerteti Vajda Antal. 7. Quartett. Énekelik: Deák M., Kiss M., Derzsi G., Balázs János. 8. Pénztári jelentés a hátrálékosokról. 9. A jövő évi költségvetés. 10. Inditványok. 11. Tanitásbirálat. Birálók: Debreczi Ilona és Deák Mózes. 12. A gyülés berekesztése.

Az „Udvarhelymegyei róm. kath. Tanitóegyesület“ havassalji fiókköre őszi rendes ülését Kadicsfalván, folyó hó 24-én a róm. kath. iskola tantermében *Szabó* Antal elnöklete mellett délelőtt 9 ¼ órától kezdődőleg tartja. Tárgysorozat: 1. Délelőtt 8 ½ órakor szt. mise a plebánia templomban. 2. Gyakorlati tanitás. 3. Elnöki megnyitó. 4. Jegyzőkönyv olvasás. 5 Felolvasást tart: Borbáth József. 6. Szaval: Lajos István. 7. Az „Iskola és a Büntető Novella“. Ismerteti: P. Csiszér Bonaventura. 8. Tanitás birálata. 9. Jelentések, inditványok. 10. A jövő gyülés helyének és idejének megállapitása.

Nyilt levél Pikkhez Egyáltalán nem tisztelt Pikk úr! Azt hittem, hogy az elsőt pillanatnyi elmezavarban követte el, de lám, a vásárt is megénekelte. Hát Ön, akarom mondani, ön verset ir? Nohát ez az utolsó. Maga fűzfapoéta, rimfaragó, adyendre, nem tudja még, hogy a vers már kiment a divatból? Hiszen ma, ha valaki el akarja olvasni Petőfit, Aranyt, meg a többi Magyar Remekirókat (havi három koronás részletben), hát előbb lefordittatja magának prózára a verset. Például ezt a verset, a mit annak idején szegény Petőfi elkövetett, hogy azzondja hogy:

Hortobágyi puszták fú a szél,
Juhászlegény búsan utrakél,
Hová lett a nyája? Eladta.
Hová lett az ára? Elitta satöbbi, ma már igy irják meg:

Sikkasztó juhász. Hortobágyi tudósitónk irja, hogy ott a pusztán a napokban igen nagy szél fujt, miért is az ott legelő juhász fölmondás nélkül hirtelen távozott, mert állitólag a nagy czúgot nem birta ki. Csak miután a juhokat rovancsolni kezdték, derült ki, hogy a juhok közül a bárányok, birkák és kosok hiányoznak, a miből kétségtelennek látszik, hogy itt bűnös visszaélés történt. A rendőrséget értesitették és a csendőrség nyomozza a könnyelmű juhászt. Különös ismertető jele, hogy szökésekor szőre kifelé volt forditva, de azóta valószinűleg befelé van forditva. A magáról megfeledkezett ember elfogatását nagyban megkönnyiti az a körülmény, hogy ujjlenyomatait sikerült megtalálni a számadó juhász feleségén, a kivel viszonya volt Elküldték a budapesti daktiloszkópiai intézetbe, satöbbi.

Na látja? Ilyeneket kell irni ma már, vén — de nem rimelek. Ez kell a népnek, szenzáció! És maga verset ir a vásárról. Azt hiszi, hogy az érdekel valakit, hogy a vásáron ott volt a zanzibári konzul is? Először is nem volt ott, másodszor hagyjanak már nekünk békét azzal a konzullal, hadd üldögéljen otthon Zanzibárban a Limpopo partjain. Mert a Limpopo mellett fekszik Zanzibár, ugyibár? Látja, milyen ragályos betegség a rimelés? Hát kiméljen meg tőle. Elég nekünk a kolera is.

Vagyok teljes tiszteletlenséggel az ön második szótagja (a mit eléggé szégyenlek). *Tor.*

Állati betegségek. Ragadós száj- és körömfájás fellépett járványosan Kadács, Nagygalambfalva, Székelyandrásfalva, Magyarhidegkut, Magyarfelek, Árvátfalva, Székelyengyelfalva, Sükő Szentlélek, Tibód, Nyikómalomfalva, Kadicsfalva, Bögöz, Székelyfancsal, Alsósófalva, Bogárfalva, Kénos, Homoródderócz, Lókod, Székelyszáldobos, Telekfalva és Küküllőkeményfalva községek szarvasmarha állományában.

Tanitók közgyülése.

Székelyudvarhely, okt. 14.

Udvarhelyvármegye tanitóegyesülete 35 ik évi rendes közgyülését Székelyudvarhelyen, a vármegye háza nagytermében okt. 13-án tartotta meg. Az egyesület tagjai csaknem teljes számban jelentek meg a terjedelmes tárgysorozat letárgyalására. A gyülést *Gyerkes* Mihály ügyvivő alelnök vezette. Az elnöki megnyitó beszéd és a vendégek üdvözlése után *Botos* Imre egyleti főtitkár felolvasta jelentését az egyesület 35-ik évi munkásságáról, rámutatván az egyes járáskörök által végzett munkásságra, melyek között első helyen az udvarhelyi fiókkör áll. Ezután — a tárgysorozattól eltérően László Gyula iparkamarai másodtitkár helyett, de az ő megbizásából *Máté* József marosvásárhelyi áll. ig. tanító tartotta meg felolvasását „Udvarhelymegye népiparának állapotáról és fejlesztésének föltételeiről“. E nagyfontosságu tétel kapcsán rámutatott arra az aggasztó tényre, mely székely népünknek, illetve Udvarhelymegye fiatalságának, leányainak, felnőttjeinek Kolozsvár, Budapest, Románia és Amerika felé történő kivándorlásában rejlik. Megállapitja, hogy e kivándorlás a megye néptelenedését, erkölcsi hanyatlását s az ősi, kenyeret adó foglalkozástól való idegenkedést, elszokást eredményezi. A baj megszüntetésére javasolja a székely háziipar megteremtését, mely, mig foglalkoztak vele, sok gondtól mentette meg a lakosok javarészét, s mely honnmaradásra birná a kivándorlás áldozatait. A felolvasást követő vita után az egyesület programjába iktata a kérdéssel való bővebb foglalkozást.

Azután *Györffi* István homoródszentmártoni áll. isk. igazgató tanitó bonczolgatta felolvasása keretében azon kérdést: „A néptanitóra az iskolán kivül váró feladatok megoldhatók-e a tanitó munkabirásának tulterhelése nélkül s ha igen, mi módon?“ A gyakorlatból meritett állitásaival beigazolta, hogy a helyes mód az, ha a tanitó maga állapitja meg hajlama és tehetsége szerint a maga társadalmi munkakörét, mindig vigyázva arra, hogy az iskola annak kárát ne vallja. A tanitó által el nem végezhető feladatok teljesitésére pedig a lelkészt állitja a nép élére, kinek épp azon kötelességei vannak a néppel szemben s nem roskadozik a sok tehertől.

Tárgysorozat rendén a pénztárakat és számadásokat vizsgáló bizottság jelentése következett, melyek rikitó szinekkel tárták fel azt a helytelen gazdálkodást, mely a multban folyt az egyesület vagyonával. Ebből kifolyólag az egyesület jövőre nézve szabályszerű és okosabb gazdálkodási mód követésére kéri az illetékes tényezőket. Megállapitotta az 1910—11. évi költségvetést.

Elnöki előterjesztések és az inditványok során az alábbi határozatokat hozta: Szász Ferencz volt egyleti elnök távozása folytán történt lemondását tudomásul vette s működéséért köszönetet mondott. A meddőn maradt pályatétel helyett jövőre uj tétel kitüzését — 100 K. dij mellett — a választmányra bizta. A gyülésről elmaradó rendes tagok helyhatósági igazoltatását törülte. Számadóknak a fölmentvényt megadta. *Száva* Mihály nagygalambfalvi áll. isk. tanitó inditványát, mely a tankötelesek beiskoláztatása körül szorgalmatoskodó községi elöljárók megjutalmaztatását czélozta, elvetette. *Vida* Mózes agyagfalvi áll. isk. tanitónak a Tibódi-féle alapitványnak rendeltetési czéljára loendő forditását javasló inditványát elfogadta. *Kovács* Mihály parajdi áll. isk. ig. tanitónak a gyülésekre járás napi- és fuvardijárak méltányos felemelését czélzó inditványát szintén elfogadta. Zöld János székelyudvarhelyi rőföskereskedő által az „Udvarhelymegyei Tanitók Otthona“ czéljaira a tanitók bevásárlása után járó 2% felajánlását tudomásul vette, de nem reflektál reá. Pártoló tagoknak a „Népnevelés“ cz. folyóirat évi diját a 3 K. tagdijon felül fizetett 2 koronában szabta meg. Kimondotta, hogy a székelykereszturi áll. tanitóképző intézet tanárai nem tekinthetők kötelezett rendes tagoknak. Azon czélból azonban, hogy az emlitett tanárok tetszésük szerint rendes tagok is lehessenek, ily értelmű alapszabálymódositásban állapodott meg, mely eljárása azonban alapszabályellenesen történt s igy e határozat önként megsemmisül. Hogy az év folyamán az egyesület és szervei által hozott határozatok végrehajtatlanul ne maradhassanak jövőben is: kimondja a gyülés, hogy az elnök ezután eloterjesztései kapcsán köteles az összes határozatokat s azok elintézés módját a gyülés elé terjeszteni. Végre jegyzőkönyvi köszönetet mond Sebesi János alispánnak, hogy a termet a gyülés megtartására az egyesületnek átengedte

Miután a gyülés valamennyi szereplőjét méltó köszönetben részesitette, a közgyülés a megüresedett egyleti elnöki székbe *Gyerkes* Mihály egyleti ügyvivő alelnököt ültette, ki ismert tevékenységével valóban rászolgált e megtiszteltetésre. A megüresedett alelnöki állás betöltését a jövő közgyülés számára hagyta fenn. Gyülés után közebéd volt a Hungária szállodában, mely alkalommal sem maradtak el a szokásos pohárköszöntők. **P.**

Szinházi hét.

Bátran meg lehet állapitani, hogy Szilágyi Dezső ujonnan szerződött tagjaiban jó erőket nyert; a társulat minden egyes szerepköre megfelelően van betöltve, s ha kifogásolhatunk valamit, az a direktoron kivül eső körülményekben rejlik. T. i. a szinpad alkalmatlan szük volta helylyel-közzel megnyomja a jeleneteket s megakadályozza, hogy megfelelő diszletek segitségére legyenek a rendezőnek. Ettől a körülménytől eltekintve, a darabok gondos betanulással kerülnek szinre, s a nivós előadások az igényeket minden bizonnyal kielégitik.

A szinházi hetet *Az obsitossal.* Bakonyi poétikus daljátékával kezdették meg, gyenge érdeklődés mellett. A czimszerepben *Radványi* szép meleg baritonjával méltán tetszett, *Fekete* Etel mint nagyasszony, hangulatos volt, játéka egyszerű, közvetlen tonus. *Harmath* Zseni (Málcsi) ujra bizonyságot tett arról, hogy a kedély és a sziv hangjai egyforma mértékben foglalnak helyet müvészi képességei közt. *Szilágyi* Aladár a Százszorszép, *Máthé* Gyula a Tihamér és *Vida* Ilona a Piroska szerepében sok derültséget hoztak magukkal. *Vasárnap* délután zónában megismételték a darabot, mig este a *Gyimesi vadvirág*-ot adták, jóformán üres ház előtt. *Hétfőn* ugyancsak a szombat estéli *Dollár királynő*-t ismét telték meg zónában, mig *kedden*, 11-ikén, *A mu-szikus leány* operette volt müsoron. Az ujdonság telházat hozott össze és méltán. A darab fülbemászó szép muzsikája, poetikus kis meséje, s az ensemble, mivel azt szinrehozták, mind-mind e mellett bizonyitottak. *Vida* Ilona a Rézi szerepében végtelen sok kedvességet, hangulatot mutatott be, melyek természetességükkel biztosan megtették a hatást; kedves gyöngédséggel énekelt és harmatos frisseséget hozott a szinpadra. Igen jó volt *Radó* Anna (a fiatal herczeg), *Fekete* Etel (Brigitta), *Kis* Miklós (Hayden) szerepében. *Máthé* Gyula mint Salamon sok derültséget hozott magával és igen jól tánczolt, amint-hogy külön dicséret illeti meg *Fekete* Irént, ki tánczszólóját meglepő tudással és poetikus kifejezéssel lejtette el. A darabot jó összjátékkal vitték s a tapsból, kihivásból csaknem valamennyi szereplőnek kijutott.

A *Sasfiók*, Edmond Rostand drámája került bemutatóra 12-én, szerdán, telt ház előtt. Ahogyan megjelenik a küszöbön az elegáns, szőke haju, bájos fiatal ember, a Sasfiók, ember s a közönség rajta felejti szemét. Egy darab történelem lép elénk, a milyen lehetett a kis Napoleon, a reichstadti herczeggé degradált római király. Tekintetünk rajta vész s feledjük a gyarló környezetet, a disztelen diszletet: a Sasfiók személyesitője, *Kiss* Miklós, határozottan fényt ad a szinpadnak és történeti valóságot. Első megjelenésétől végig, egy pár perczet leszámitva, mindig a Sasfiók van a szinpadon, s mikor ő van ott, jóformán mindig ő is beszél. Kiss Miklósnak őszinte elismerésünket fejezzük ki. Játéka mindvégig behizelgő s mégis erős, indulatos és szenvedélyes. Egyik kiváló jelenet a másikat kergeti, melyeket egytől-egyig a valódiság zománczával tesz becsessé. Utolsó jelenetében is megragadott. A szétomlást s a lelki felbomlást költőileg mutatta be; szóval sikere teljes volt. Sajnos, bárhogyan is nem akarta látni az ember a rendezési fogyatékosságokat, helyenként bántóan kiabáltak. Eltekintve a wagrámi csatatér őserdő diszletétől, a darabon olyan összevonást eszközöltek, mely az értelem rovására ment; igy p. o. a szökési terv meghusulásának indokát egész egyszerűen kihagyták. Ezektől eltekintve, mondjuk, az előadás elfogadható volt, mivel az egészet Kiss Miklós játéka uralta és jól uralta. Azonban szóvá kell tegyük *Szilágyi* Aladár Metternichét, ki a hidegen okoskodó diplomatát indulatos deklamálóvá tette. A *Radványi* Flambeauja szintén nélkülözte azt a keménységet, melyet e szereptől várunk. Ettől eltekintve, a közönség egész este zajosan nyilvánitotta elismerését *Kiss* Miklósnak.

Csütörtökön, 13 án, *Hoffman meséi* ment, zeneileg szabatos előadásban. Sajnosan állapitottuk meg, hogy jóformán üres ház előtt ment a darab, a mi mindenesetre gyenge bizonyitvány közönségünknek a zene iránt táplált vonzalmáról. A czimszerepben *Baranyay* Ferencz excellált. Erőteljes, szép tenorja mindvégig érvényesült. *Radó* Anna benső erőt és változatos szint produkált hármas szerepének alakitásában; gyönyörű előadása, zengő, szép tónusa, remek technikája egyaránt őszinte elismerésünket nyerte ki. Igen jó volt *Szilágyi* Aladár, mint Spalanzoni, *Radványi* a csodaorvos szerepében, *Vida* Ilona, mint Miklós, kedves megjelenés volt. — Péntek este zónaelőadásban *A lőcses fehérasszony*-t, tegnap este az *Anarchista kisasszony*-t adták. Ma vasárnap délután *Falurossza*, este *Kazárföldön* van müsorra tüzve.

KÖZGAZDASÁG.

A pusztuló homoródi fenyők. Homoródfürdő sétatér melletti, de különösen a fürdőre bevezető sétaut melletti fenyőfák a fürdő közönségének a nyáron aggodalomra adtak okot, a mennyiben egyrésze levelét lehullatta, a másik része pedig megfeketedett. *Fás* Gyula kir. erdőtanácsos a fürdőn való jártában a pusztuló fenyőkről galyat vágott le és a betegség pontos megállapitása végett azt a selmeczbányai kisérleti állomásra beküldötte. A kérdésre most közelebbről jött meg a válasz és az a következetre ad tájékoztatást. A küldött ágdarabokon a *Coccus racemosus* Ratz. nevü pajzstetü kárositását állapitották meg. Ha a megtámadott fák magasak és ezeknek felső részében lépett fel a baj, ugy ugy ellene védekezni nem lehet, mert a permetezés nem vezet eredményre. Alacsonyabb, tehát fiatalabb fákon a petroleum emulzió alkalmazható oly formán, hogy a folyadék lehetőleg tük ellenében permetezve minden egyes álczát érhessen. A petroleum emulzió — lásd Természettudományi Közlöny 1910. évi 619. old. — áll: 1 l. lágy esővizben 10 dg. szappannal felforralva plus 2 l. petroleum. Az összeöntött folyadék kis kézifecskendővel addig keverendő, mig tejföl sürüségüvé nem válik. Ehhez azután hozzákeverünk 30—40 l. állott vizet és kész a permetezésre alkalmas folyadék. A mennyiben a pajzstetvek rendesen olyan fákat vagy állományokat támadnak meg, melyek nekik meg nem felelő viszonyok között vannak, elsősorban helyénvalónak találják ezen viszonyok tanulmányozását, melyeknek megváltoztatása (áterdősités, esetleg vizenyős altalaj esetén lecsapolás, vagy más egyéb által) legbizitosabban vezet czélhoz. Egyébként a baj, ha huzamosabb ideig is eltartana, legfeljebb növedékveszteséget okoz és a kárositást legtöbbször kiheverik a fák

Kiadja: Becsek D. Fia könyvnyomdája.

Sz. 22848—910 I.

Árlejtési hirdetmény.

A székelyudvarhelyi m. kir. pénzügyigazgatóság és mellé rendelt számvevőség részére az 1911. évben szükséges irodaiszerek beszerzésének illetve szállitásának biztositása czéljából zennel árlejtés hirdettetik és annak a pénzügyigazgatóság főnökénél leendő megtartására határidőül 1910 évi **október hó 31 ik napjának** délelőtti 10 órája tüzetik ki s az ajánlatok irásba foglalva 1 kor. bélyeggel ellátva és lepecsételve legkésőbb a jelzett napnak délelőtti 10 órájáig a pénzügyigazgatóság főnökénél — az ajánlattevők által megajánlott összeg 5%-ának megfelelő összegü bánatpénznek készpénzben avagy óvadékképes érték-papirokban, a székelyudvarhelyi m. kir. adóhivatalnál — az ajánlattételre való hivatkozás mellett a pénzügyi letétbe helyezését igazoló elismervény csatolása mellett beadandók annyival is inkább, mivel ezen határidő lejárta után beérkezendő vagy hiányosan felszerelt ajánlatok tekintetbe vétetni nem fognak.

Az ajánlat következő felirattal látandó el: „Ajánlat a 22848—910. sz. árlejtési hirdetményhez, irodaszerek szállitására."

Az ajánlatnak tartalmaznia kell:

1. azon nyilatkozatot, mely szerint ajánlattevő a feltételeket, illetve a szerződés tervezetet ismeri s azokat magára nézve kötelezőnek elismeri,
2. az ajánlati árt korona értékben egység árak szerint.
3. többek részéről együttesen tett ajánlatnál azon nyilatkozatot, mely szerint az ajánlat tekintetében egyetemlegesen felelősök, továbbá azon megbizott nevét, a ki az üzlet viteléért felelős s illetve értesitések átvételére és a kifizetendő összegek átvételére jogositva van,
4. a szállitandó czikkek beszerzési forrását pontosan megjelölve s végül
5. a szállitandó összes papirnemek mintáját.

Ajánlattevő az ajánlatban határozottan kijelenteni tartozik, miszerint a szállitandó czikkeket saját gyárában vagy mühelyében fogja-e előállitani, avagy másnak gyárából illetve mükelyéből fogja beszerezni, utóbbi esetben azt is köteles kijelenteni, vajjon hazai vagy külföldi gyárból szerzi-e be a czikkeket?

Ezen kijelentés az ajánlattevőre feltétlenül kötelező és a mennyiben a ajánlattevő a szállitások teljesitésénél attól eltérne a szállitott áruk minden kártérítési igény nélkül rendelkezésére bocsáthatók, esetleg vele szemben a megkötött szerződés felbontatnak fog tekintetni és az ujabb szálliáás vállalkozó veszélyére és költségére más módon fog biztositatni.

Vállalkozó által a szállitott czikkekről számla évnegyedenként állitandó ki, illetve adandó be s a folyósitott összeg a székelyudvarhelyi m. kir. adóhivatalnál, bélyeges nyugták ellenében fog kifizettetni.

Szerződési időtartam 1911. év január 1-től egy év. Ha azonban a szerződés 1911 évi deczember hó 31-ike előtt három hónappal, — bármelyik fél részéről, — fel nem mondatik, az ugyanezen jogok és kötelezettségek mellett-további egy évre megujitottnak tekintetik, további hallgatólagos megujitásnak azonban nincs helye.

Vállalkozóval az árlejtés eredményéhez képest irásbeli szerződés fog köttetni, melynek tervezete illetve feltételei a pénzügyigazgatósági irodavezetőnél hivatalos órák alatt betekinthető, ugyanott a papir és más minták megtekinthetők.

Az irodaszerek egy évi szükségletének megközelitő mennyisége az alábbi kimutatásból kitünik:

A szállitandó czikkek megnevezése és a megközelitő szükséglet:

1. Fehér finom miniszteri papir . . .	1500 iv
2. Fehér finom iró papir	10000 „
3. Szürke jobb minőségü fogalmi papir .	50000 „
4. Nagy iv finom fehér iró papir . . .	50 „
5 „ „ „ szürke „ „ . . .	50 „
6. Szürke erős csomagoló „	3000 „
7. Szines jobbminőségü itató „	1000 „
8. Egyszerü kék iron	3 tuczat
9. Aluminium iró toll	2 doboz
10. Ragasztó mézga	20 üveg
11. Atreczen iró tinta	3 liter
12. Müller féle vöröstinta nagy üveg . .	5 tuczat
13. Müller féle zöld tinta kis üveg . .	2 tuczat
14. Jó minőségü pecsét viaszk	10 doboz
15. Ostya fehér	5 „
16. Nemzeti szinü czérna	10 gobolyag
17. Zsineg vastag	50 „
18. „ közép	60 „
19. „ vékony	60 „
20. Gyertya	24 csomag
21. Fehér vékony papir irógéphez . .	1500 iv.

Megjegyeztetik, hogy évenkint átlag 600-700 korona értékben szereztetnek be irodaszerek.

Ha azonban a tényleges szükséglet a fentebb kitüntetteknél netán kisebb volna, vállalkozó kártérítési igényt nem támaszthat, mig ellenben a kitüntetett mennyiséget netán meghaladó nagyobb megrendelést az elfogadott árak és feltételek mellett foganatositani tartozik.

Székelyudvarhely, 1910. október hó 9.

M. kir. pénzügyigazgatóság.

Eladó ház. Kossuth-utcza 81 számu ház eladó. Felvilágositást e lap kiadóhivatala ad.

Faeladás.

Siménfalván, az Albükk-dülőben, könnyen megközelithető helyen, mintegy 80—85 köböl élőfa készpénz fizetés mellett eladó. Venni szándékozók f. évi **október 27-én** 9 órakor Siménfalván Pap József házánál értekezhetnek a tulajdonossal.

Akinek jó szép olcsó **BUTOR** kell, az forduljon bizalommal

Székely és Réti

butorgyárosokhoz

Marosvásárhely, (Széchenyi-tér 41. szám)

Meghivásra bemutatjuk gazdag mintagyüjteményünket vidéken is

Erdély bármely részébe külön megállapodás szerint bérmentve szállitunk.

Menyasszonyi kelengyék óriási választékban.

Sz. 1042—1910. végrh.

Árverési hirdetmény.

Alulirott birósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. § a értelmében ezennel közhirré teszi hogy az udvarhelyi királyi járásbiróság 1910. V. 608/1 számu végzése következtében Dr. Szöllősi Ödön ügyvéd által képviselt Ifj Jakabos György javára 76 K. s jár. erejéig 1910. évi szeptember 23-án kielégitési végrehajtás utján lefoglalt és 675 koronára becsült „nyereg, szánkó, kocsi és lovak" nyilvános árverésen el adatnak.

Mely árverésnek a sz.-udvarhelyi kir. járásbiróság 1910. évi V. 608/2 szám végzése folytán 76 K. tőke ennek 1910. évi julius hó 1 napjától járó 5% kamat és eddig összesen 13 kor. 30 fill.-ben megállapitott és a még felmerülendő költségek erejéig, Sz.-betlenfalván a helyszinén való megtartására 1910. évi **október hó 24-ik** napjának d. u. 2 órája határidőül kitüzetik, hová a venni szándékozók azzal hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet igérőnek, szükség esetén becsáron alul is elfognak adatni.

Kelt Székelyudvarhely, 1910. október hó 10 én.

Nagy Lajos, kir. bir. végrehajtó.

Női kalap divatterem

Batthyány-tér 12. szám.

Van szerencsém a n. é. közönség szives tudomására hozni, miszerint Batthány-tér 12. sz. a.

női kalap divattermet

nyitottam. Készletben tartok és megrendelésre készitek a legdivatosabb kalapokat, gyászkalapokat, ugyszintén átalakitási munkákat is vállalok

Szives pártfogást kérve vagyok

DEITER MÓRNE.

Sz. 957—1910. vhtó.

Árverési hirdetmény.

Alulirott bir. végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. § a értelmében közhirré teszi, hogy a marosvásárhelyi kir. törvényszék 1910. évi 7743 sz. végzése következtében Dr. Blumenfeld József ügyvéd által képviselt Davidovics Ferencz javára 1000 kor. tőke ennek 1903. évi márczius 22-étől 6% kamatai és eddig összesen 83 kor. 96 fill. és a még felmerülendő költségek kielégitésére 1910. évi szeptember hó 2-án végrehajtás utján lefoglalt és 1847 kor. 50 fillérre becsült „butorok, varrógépek, kész férfi ruhák, szövetek, bélés félék stb." nyilvános birói árverésen eladatnak.

A sz.-udvarhelyi királyi járásbiróság 1910. V. 572/2. számu végzése folytán az árverés megtartására Sz udvarhelyen Orbán Balász u. 4 sz. a. 1910. évi **október hó 22-ik** napjának délelőtt 11 órája határidőül tüzetik s ahhoz a venni szándékozók azzal hivatnak meg hogy az érintett igóságok az 1881. LX. t. cz. 107. és 108. §-sai értelmében készpénz fizetés mellett a legtöbbet igérőknek becsáron alol is elfognak adatni.

Kelt Sz.-udvarhely, 1910. évi hó 11.

Nagy Lajos, kir. bir. végrehajtó.

A legtöbb kiállitáson legelső dijjal kitüntetett és első orvostanárok által ajánlott, kitünő minőségü

ESTERHÁZY-COGNAC

mindenütt kapható.

Az

ESTERHÁZY-COGNAC

a közönség kedvencz itala!

Esterházy cognacgyár

központi irodája:

BUDAPEST, V., Csáky-utcza 14. szám.

Telefon 31—49.

Sz. 751—910. kj.

Árverési hirdetmény.

Felsőrákos község elöljárósága ezennel közhirré teszi, hogy a község tulajdonát képező korcsma és bolthelyiség **folyó évi október hó 24-én** d. e. 10 órakor a községházánál — az 1910. évi november 10-től 1914. évi április 24-ig terjedő időre — nyilvános szóbeli árverésen haszonbérbe adatik.

Kikiáltási ár: évi 600 kor.

Bánatpénz 200 kor. mely összeg az első — az itt esetleg feumaradó rész a második — negyedévi haszonbér részletbe számittatik bele.

Bérlő a haszonbéri szerződés kiállitásakor köteles 500 kor. biztositékot készpénzben vagy elfogadható értékpapirban az elöljáróságnál letenni. E biztositék az utolsó évi haszonbérbe beszámittatik.

A szóbeli árverés megkezdése előtt 200 kor. bánatpénzzel terhelt zárt ajánlatok is elfogadtatnak.

Utóajánlatnak helye nincsen.

Italmérési engedély bérlő nevére kieszközöltetik.

Egyéb feltételek az elöljáróságnál megtekinthetők.

Felsőrákos, 1910. október hó 11-én.

Kiss Jenő, k. jegyző. **Asztalos János,** k. biró.

Butorvevők,

kik modern, száraz anyagból kitünően készült urasági és polgári asztalos és kárpitos butorokat készpénzért vagy hitelre szolid árak mellett vásárolni óhajtanak, forduljanak teljes bizalommal

Balásy Mihály

asztalos, kárpitos és butor nagyraktár tulajdonoshoz

Székelyudvarhely Kossuth-u. 43.

Nagy raktár és saját mühelyek.

THD CAMPBELL

legelsőbb rangu angol motorgyár világhirü

benzin- nyersolaj- gáz- szivógáz-

Motorjai és Lokomobiljai

a legtartósabbak, legjobb és legegyszerübb szerkezetüek.

Legolcsóbb Legbiztosabb Zavartalan üzem

Olcsó árak. Kedvező fizetési feltételek. Jótállás minden tekintetben. — Telefon 64—64.

Vezérképviselet:

Korányi Viktor BUDAPEST, VI., Liszt Ferencz-tér 9. szám.

Megjelent:

Udvarhelyvármegye

Nemes Családjai

Pótkötet.

Kapható: BECSEK D. FIA könyvnyomdájában.

Mindszentek.

Friss élő virágokból készült

VIRAGKOSZORUK

képezik legszebb díszét a sírhelyeknek

Csak az élővirág ébreszt kegyeletteljes hangulatot.

Mühle Vilmos

császár és kir. udvari szállító

TEMESVÁR

ajánlja Mindszentek napjára elismert elegáns

virág- és pálmakoszorúit

a legdivatosabb és legizlésesebb kivitelben.

Szétküldés a monarchia minden irányában. — A megrendelések korai feladása kívánatos, hogy a pontos megérkezés akadálytalanul megtörténhessen

Mindszentek.

Legczélszerűbb! Legolcsóbb!

Mindenkinek nélkülözhetetlen

A Franklin Kézi Lexikona

A 3 pompás kötet ára 54 korona.

Az I. kötet 1911. elején jelenik meg, a II. és III. kötet rövid időközökben.

Három nagy 8-adrétű kötetben rövid és tömör leírásokban tárgyalja az összes tudnivalókat. Minden cikket kiváló szakemberek írták, tehát adatai feltétlenül megbízhatók; csak azt ölelí fel amire a művelt embernek tényleg szüksége van s akkora terjedelemben, amennyiben szükséges.

Szövegét száznál több tábla — köztük sok színes — teszi szemléletessé.

A Franklin Kézi Lexikona lesz tehát a magyar közönség mindennapos használatra való, könnyen kezelhető praktikus és hű tanácsadója

Megrendelhető:

Lampel R. Könyvkereskedése (Wodiáner F. és Fiai) r.-t.-nál Budapest, VI., Andrássy-u. 21.

és minden könyvkereskedésben.

Egy jó családból való fiu gyakornoknak felvétetik HANN JÓZSEF fűszer-, csemege és parfümáru üzletében Székelyudvarhely.

Kolerajárványos

időben

csak **kristálytiszta, salak, csira, sulphat** mentes **ásványvizet**

igyunk!

Kászoni főkuti

(Salutaris)

leghygienikusabban kezelt, teljesen **kristáytiszta, salak, csira, sulphat** mentes ásványviz.

Megrendelhető és minden szekér rakományt azonnal effectuál:

Salutaris ásványviz kezelőség

Kászonfürdő, u. p. Kászonaltiz (Csikmegye)

A legfinomabb czukrász sütemények darabonként **10** fillérért **Grébel-féle czukrászdában** kaphatók az állami főreáliskolával szemben. Pontos kiszolgálás. Nagy tisztaság.

Egy jó karban levő **ZONGORA** jutányos árban azonnal eladó. Kossuth-utcza 40. sz.

A Lédeczi Schenk Adolf czementgyára ajánlja legjobb minőségü és legmagasabb szilárdságu

Portland czementjét.

Gyári lerakat Székelyudvarhely és vidéke részére **Papp Zakor Endre** vaske reskedőnél Székelyudvarhely

Védjegy: „Horgony"

A Liniment. Capsici comp., a Horgony-Pain-Expeller

pótleka

egy régjónak bizonyult háziszer, mely már sok év óta legjobb bedörzsölésnek bizonyult köszvénynél, osúznál és meghüléseknél.

Figyelmeztetés. Silány hamisítványok miatt bevásárláskor óvatosak legyünk és csak olyan eredeti üveget fogadjunk el, mely a „Horgony" védjegygyel és a Richter cégjegyzéssel ellátott dobozba van csomagolva. Ára üvegekben K —.80, K 1.40 és K 2.— és úgyszólván minden gyógyszertárban kapható. — Főraktár: Török József gyógyszerésznél, Budapest.

Dr. Richter gyógyszertára az „Arany oroszlánhoz", Prágában, Elisabethstrasse 5 neu.

Gyógyisd az iszákosságot,

mielőtt az iszákos törvényt sért.

Mentsd meg, mielőtt az alkohol az egészségét, munkakedvét és vagyonát tönkretette, mentsd meg, mielőtt a halál e mentést lehetetlenné tette.

Alkolin egy pótlása az alkoholnak, mely odahat, hogy az iszákos megutálja a szeszesitalokat.

Alkolin egy telyesen **ártalmatlan** szer és hatása olyan intenziv, hogy nagymértékben iszákos egyéneknél sem tapasztalható visszaesés.

Alkolin a legjobb, mit a tudomány e tekintetben fölmutathat és ezreket mentett a nyomortól.

Alkolin egy könnyen oldható szer, mit pl. a hitves férjének reggelijében beadhat anélkül, hogy amaz észrevenné. A legtöbb esetben az illető nem érti, hogy miért nem szenvedheti többé a spiritust és azt hiszi, hogy az igen nagymértékben való élvezése az oka, mint pl. ha egy eledeltől megundorodunk, mi igen gyakran előfordul

Alkolint kellene minden apa tanuló fiának beadjon, mielőtt vizsgáin elbukik, mert ha nem is iszákos az illető, az alkohol mégis gyöngiti az agyát Általában mindazok, kiknek nincsen annyi akaraterejük, hogy vissza tudják tartani magukat a szeszesitalok élvezétől, vegyen be egy adag Alkolint. E szer telyesen ártalmatlan s az illető ezzel konzerválja akaraterejét és megtakarit nagyon sok pénzt, melyet borra, sörre, pálinkára vagy liqüerre kiadott volna.

Alkolin-szer 10 kor. és kapható a pénz előzetes beküldése vagy utánvét mellett csakis:

Alkolin-intézit Copenhagen 1803. Dánemark.

Levelek 25 fillérrel, levelező-lapok 10 fillérrel küldendők.

Bükkfaeladási hirdetmény.

A karácsonfalvi közbirtokosság Nagyárnyék erdejében kibélyegzett bükk- felfákat, a melyek becslés szerint 1378 m³ müfát és 1964 m³ tüzifát tesznek ki, a község házán **1910. október hó 31-én délelőtt 11** órakor irásbeli ajánlatokkal összekötött nyilvános szóbeli árverésen becsáron felül a legtöbbet igérőnek tövön az erdőben eladja. Kikiáltási ár 4793 K. Bánatpénz a kikiáltási ár 15%-a, utóajánlatok nem fogadtatnak el. Részletes becslés, árverési és szerződési feltételek a Vargyasi m. kir. járási erdőgondnokságnál és alólirottnál megtekinthetők.

Karácsonfalván, 1910 okt. 3.

Bálint János közb. elnök.

CZELL FRIGYES és FIAI

bortermelők és bornagykereskedők

Medgyes.

Legjobb beszerzési forrás természtadta valódi erdélyi hegyi borokban.

Hordókban és palaczkokban.

Kitünő saját termésü vörös borok.

Téli menetrend.

Érvényes 1910. október hó 1-től.

V-v 8515	V-v 8511	Gy-v 501	Sz.-v 507	V-v 8513				V-v 8514	Gy-v 502	Sz-v 506	V-v 8512	V-v 8516
730	454			210	*ind.*	Székelyudvarhely	*érk.* ∧	155			725	952
745	500			245		Bikafalva		139			709	938
757	521			257		Bögöz		126			656	923
811	535			311		Nagygalambfalva		111			641	908
820	553			320		Bethfalva		1241			611	847
841	602			337		Székelykeresztur		1233			603	839
859	614			345		Ujszékely		1211			542	817
913	633			409	*érk.*	Héjjasfalva	*ind.*	1157			528	803
		220	636	927		Brassó			219	753		
916	634	451	1008	413	*ind.*	Héjjasfava	*érk.*	1154	1131	403	526	800
945	702	507	1040	442		Segesvár	*ind.*	1124	1129	347	455	730
		609	1157		*érk.*	Kiskapus	*ind.*		1013	211		
		856	100			Nagyszeben			1155	255		
		616	1212		*ind*	Kiskapus	*érk.*		1009	157		
		803	255		*érk.*	Kocsárd	*ind.*		822	1112		
		1110	602			Marosvásárhely			821	35		
		808	307		*ind.*	Kocsárd	*érk.*		626	1057		
		950	510			Kolozsvár			620	831		
		152	1027			Nagyvárad			235	348		
		730	730		∨ *érk.*	Budapest	*ind.*		935	820		

Kitünő minőségü és legmagasabb szilárdságu PORTLANDCEMENTET ajánl olcsó áron a

PORTLAND CEMENTGYÁR BRASSÓ

Itt helyben kapható RÖSLER és GÁBOR czégnél.